

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Landsmødet 1967 : Bilag udvalgsberetninger

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 1967

Emne:Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 4

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

DET RADIKALE VENSTRE

LANDSMØDET 1967

Bilag

UDVALGSBERETNINGER

FORTROLIGT

Må ikke offentliggøres — heller ikke i uddrag

INDHOLD

	Side
Udvalgsberetningerne til landsmødet 1967	1
Udvalgsoversigt 1966/67	3
Beretning fra udvalget vedrørende arbejderspørgsmål	8
Beretning fra værnepligtsudvalget	11
Beretning fra det kommunalpolitiske udvalg	14
Beretning fra årbogsudvalget	15
Det internationale udvalgs beretning	17
Kvindeudvalgets beretning 1966/67	19
Beretning fra skatteudvalget	21
" " det socialpolitiske udvalg	22
" " landbrugsudvalget	30
" " organisationsudvalget	31
" " forbrugerudvalget	33
" " det kulturpolitiske udvalg	35
" " boligudvalget	38
" " funktionærudvalget	39
" " tjenestemandsudvalget	41
Erhvervsudvalgets beretning	42
Beretning fra håndværkerudvalget	43

Udvalgsoversigt 1966/67

Landsforbundets formandsskab:

Landsformand:

Direktor Søren Bjerregaard, Dalgas Avenue 35, Århus C.

Næstformand:

Bmd. Peder Jørgensen, Agervej 118, Slagelse.

Næstformand:

Rektor Erling Rossing, Fredskovvej 2, Holte.

Udvalgene:

Forretningsudvalg:

Formand:

Direktor Søren Bjerregaard, Dalgas Avenue 35, Århus C.

Medlemmer:

Bmd. Peder Jørgensen, Agervej 118, Slagelse.

Rektor Erling Rossing, Fredskovvej 2, Holte.

Landsretssagfører Hermod Lannung, Skindergade 32, K.

Overtoldassistent Thorkild Møller, Højvangen 9, Søborg.

Fhv. landbrugsminister Karl Skytte, MF, Bregnehøjgård,

Højrup, F.

Fhv. handelsminister Hilmar Baunsgaard, MF, Blidahpark 34,

Hellerup.

Redaktør Else Elbæk, Jernbaneallé 16, Espergærde.

Borgmester Arthur Jacobsen, Kg. Valdemarsvej 84, Roskilde.

Forstander Svend Møller, Elleslettegård, Trørød, Vedbæk.

Kontorchef L. H. Christensen, Rønneholmsvej 39, Rødovre.

RU:

Stud. jur. Leif Senholt, Karensvej 5, Brabrand.

Sekretær: Partisekretær S. Bjørn Hansen, Stadfeldtsvej 11, Valby.

Organisationsudvalget:

Formand:

Overtoldassistent Thorkild Møller, Højvangen 9, Søborg.

Medlemmer:

Forpagter Bruno Westerskov Jensen, Arløse, Sandved.

Repræsentant Vagn Bindseil, Haslevgade 59, Herning.

Kontorchef Hans Næsbye Larsen, Ramløsevej 9, Ø.

Inspektør Poul Løndal Nielsen, Friheds Allé 53, Sønderborg.

Lærer Poul Elmholt Frandsen, Krogsgårdsvej 31, Næsby, F.

Lærer Hans Ivar Bentsen, Hagelundsvej 15, Rødby.
Gerda Tosti, Filstedvej 48, Ålborg.
Overassistent Niels Henrik Gydemark, Klostervang 16, Roskilde.
Graver Hans Larsen, Degemarken 12, Ringe.
Overlærer Ejnar Grønbæk, Hobrovej 75, Randers.

RU:

Assistent Ole Golbert, Koglen 1 B, Albertslund.

Internationale udvalg:

Formand:

Landsretssagfører Hermod Lannung, Skindergade 32, K.

Medlemmer:

Kontorchef P. Veistrup, Beringsvej 4, F.
Generalsekretær Frantz W. Wendt, Ahlmanns Allé 11, Hellerup.
Mag. art. Else Zeuthen, Hulsøvang 1, Rungsted Kyst.
Rektor Helge Larsen, Høje Gladsaxe 7¹³, Søborg.
Cand. jur. Niels Helveg Petersen, Nordvad 24, Søborg.
Rektor Erling Rossing, Fredskovvej 2, Holte.
Fhv. fiskeriminister A. C. Normann, MF, Bergmandsdal,
Sdr. Strandvej, Helsingør.
Fhv. undervisningsminister Kr. Helveg Petersen, MF,
Skindergade 28, K.
Cand. mag. Arne J. Hermann, Lauggårdsvænge 36, Søborg.
Redaktør Ebbe Reich, Sølgade 17, K.
Bibliotekar Bent Jørgensen, Ahornvej, Helsingør.
Journalist Sven Skovmand, Uglen 12 D, Albertslund.

RU:

Stud. polit. Peter Poulsen, Nr. Kollegium, vær. 7, Nørre Allé 11, N.
Stud. polit. Søren Larsen, Jernbanevej 2, Snekkersten.
Journalist Nils-Chr. Nilsson, Rungsted Strandvej 168,
Rungsted Kyst.

Arbogsudvalget:

Formand:

Rektor Helge Larsen, Høje Gladsaxe 7¹³, Søborg.

Medlemmer:

Partisekretær S. Bjørn Hansen, Stadfeldtsvej 11, Valby.
Fhv. undervisningsminister Kr. Helveg Petersen, MF,
Skindergade 28, K.
Redaktør Erik Høgsbro Holm, Jernbaneallé 16, Espergærde.

Landbrugsudvalget:

Formand:

Forpagter Svend Jørgensen, Bispegården, Lejre.

Medlemmer:

Bmd. Peder Jørgensen, Agervej 118, Slagelse.
Konsulent Martin Nielsen, Ved Vandværket 14, Vejle.
Ingeniør Th. Claudi Westh, Ved Slotsbanken 3, Tønder.
Fuldmægtig Jens G. Nissen, Vinkelvænget 31, Rødovre.
Forstander M. Th. Kjær, Kalø Landboskole, Rønde.
Stud. oecon. Poul-Erik Jensen, Sjællandsgade 109, Århus C.

Tjenestemandsudvalget:

Formand:

Rektor Bernhard Baunsgaard, Marselisborg Gymnasium, Århus C.

Medlemmer:

Regnskabsfører H. Meisner Sørensen, Kajerødvej 75, Birkerød.
Spørvejsfunktionær Henning Sahl, Storkebakken 9, NV.

Rangerformand G. R. Nielsen, Hørmarken 23, Sønderborg.
Toldassistent Søren Olsen, Kildetoften 7, Solrød Strand.
Rektor Erling Rossing, Fredskovvej 2, Holte.

Håndværkerudvalget:

Formand:

Murermester Gunnar Holm, Toreby, L.

Medlemmer:

Forstander Svend Møller, Elleslettegården, Trørød, Vedbæk.
Bogtrykker Paul Edv. Jensen, Annexstræde 10, Valby.
Arkitekt Ingomar-Petersen, Allégade 30, Vojens.
Murermester Karl Stenkjær Mortensen, Hosby, Juelsminde.
Malermester Børge E. Christensen, Kappendrup F.
Arne Egelund Jørgensen, Bernstorff Slot, Gentofte.

Udvalget vedr. arbejderspørgsmål:

Formand:

Rektor Aage Valbak, Hjortekærbacken 26, Lyngby.

Medlemmer:

Papirarbejder Holger Andersen, Katholmvej 13, Næstved.
Maskinarbejder Jens Hallin, Stadionvej 87, Glostrup.
Malermester Børge E. Christensen, Kappendrup, F.
Fabrikant Johs. Jensen, Birk, Herning.
Ebjørn Bennike, Egmont Studentergård, Risskov.
Spurvejsfunktionær Henning Sahl, Storkebakken 9, NV.

Skatteudvalget:

Formand:

Gdr. Helge Pedersen, Hollegård, Vester Tirsted.

Medlemmer:

Statsaut. revisor C. C. H. von Rosen, Vestergade 2, K.
Overassistent Niels Henrik Gydemark, Klostervang 16, Roskilde.
Redaktør Else Elbæk, Jernbaneallé 16, Espergærde.
Kontorchef P. Veistrup, Beringsvej 4, F.
Gdr. Kr. Thule Hansen, Gislev.
Stud. polit. Helge Muhle Larsen, Vesterbrogade 93, V.

Funktionærudvalget:

Formand:

Salgschef Erling Sørensen, Gillesager 8, Hvidovre.

Medlemmer:

Afdelingsleder Børge Rosenberg, Slagelsegade 22, Ø.
Kontorchef L. H. Christensen, Rønneholmsvej 39, Rødovre.
Fotograf Paul Lindhage, Fruebjergvej 4, Ø.
Assurandør Svend Aage Rasmussen, Tranevænget 22, Glostrup.
Afdelingschef Kirsten Petersen, Blegdamsvej 118, Ø.
Repræsentant Vagn Bindseil, Haslevgade 59, Herning.

Kvindeudvalget:

Formand:

Kirsten Gloerfelt-Tarp, Blidahpark 3, Hellerup.

Medlemmer:

Luise Prip, Kongensgade 43, Esbjerg.
Overlærer Christine Rasmussen, Ved Grænsen 35, F.
Ida Jørgensen, Dyrehavevej 89, Kolding.
Paula Risager, Ferritslev, F.
Afdelingschef Kirsten Petersen, Blegdamsvej 118, Ø.
Karen Helveg Petersen, Egmont Studentergård, Risskov.

Boligudvalget:

Formand:

Journalist Sven Skovmand, Uglen 12 D, Albertslund.

Medlemmer:

Borgmester Arthur Jacobsen, Kg. Valdemarsvej 84, Roskilde.
Arkitekt Ingomar-Petersen, Allégade 30, Vojens.
Bogtrykker Paul Edv. Jensen, Annexstræde 10, Valby.
Arkitekt Søren Jensen, Kirkegade 4, Herning.
Salgschef Erling Sørensen, Gillesager 8, Hvidovre.
Redaktør Christa Bloch, Poppelhegnet 23, Lyngby.

Kulturudvalget:

Formand:

Fhv. undervisningsminister K. Helveg Petersen, Skindergade 28,
København K.

Medlemmer:

Viceinspektør Jørgen Olsen, Osted, Roskilde.
Fhv. minister Jørgen Jørgensen, Lejre.
Forstander Arne Frandsen, Ubberup, Kalundborg.
Fabrikant Aage Damgaard, Angli, Herning.
Programsekretær Hans Rude, Ved Furesøen 12, Holte.
Fabrikant Johs. Jensen, Birk, Herning.
Afdelingsleder Børge Rosenberg, Slagelsegade 22, Ø.
Stud. polyt. Tage Dræby, Vindruen 9 B, Albertslund.

Erhvervsudvalget:

Formand:

Direktør Søren Bjerregaard, Dalgas Avenue 35, Århus C.

Medlemmer:

Amtsrådsmedlem Søren Sørensen, Oddense, Balling.
Statsaut. revisor C. C. H. von Rosen, Vestergade 2, K.
Landsretssagfører Hermod Lannung, Skindergade 32, K.
Bogtrykker Paul Edv. Jensen, Annexstræde 10, Valby.
Fabrikant Dagmar Andreasen, Rynkeby.
Journalist Hans Dam, Roskilde.

Social-politisk udvalg:

Formand:

Forstander Svend Møller, Elleslettegården, Trørød, Vedbæk.

Medlemmer:

Ekspeditionssekretær Fanny Hartmann, Søbakken 12,
Charlottenlund.
Byrådsmedlem Grete Munk, Strandengen 10, Roskilde.
Rektor Aage Valbak, Hjortekærbacken 26, Lyngby.
Inger Dahl, Aggersvej 4, Skodsborg.
Journalist Line Varhede, Tagensvej 47, NV.
Stud. jur. Leif Senholt, Karensvej 5, Brabrand.

Værnepligtsudvalget:

Formand:

Stud. polit. Søren Bald, Skt. Kjeldsgade 6, Ø.

Medlemmer:

Kontorchef P. Veistrup, Beringsvej 4, F.
Fabrikant Johs. Jensen, Birk, Herning.
Overassistent Niels Henrik Gydemark, Klostervang 16, Roskilde.
Stud. mag. Poul Poulin Nielsen, Valdemarsgade 28, V.
Stud. jur. Leif Senholt, Karensvej 5, Brabrand.
Arne Egelund Jørgensen, Bernstorff Slot, Gentofte.

Kommunalpolitisk udvalg:

Formand:

Borgmester Arthur Jacobsen, Kg. Valdemarsvej 84, Roskilde.

Medlemmer:

Viceinspektør E. Rasmussen, Rolighedsvej 1, Otterup.
Landsretssagfører Filip Jørgensen, Vinkelvej, Nykøbing Sj.
Gdr. Kr. Thule Hansen, Gislev.
Amtsrådsmedlem Mette Tovborg Jensen, Brædstrup.
Statsaut. revisor C. C. H. von Rosen, Vestergade 2, K.
Overassistent Niels Henrik Gydemark, Kloostervang 16, Roskilde.

Forbrugerudvalget:

Formand:

Redaktør Eva Rude, Ved Furesøen 12, Holte.

Medlemmer:

Overtoldassistent Thorkild Møller, Højvangen 9, Søborg.
Stud. jur. Leif Senholt, Karensvej 5, Brabrand.
Fabrikant Dagmar Andreassen, Rynkeby.
Disponent Erling Sørensen, Gillesager 8, Hvidovre.
Karen Richter, Langengen 14, Søborg.
Redaktør Lise Nørgaard, Rådhuspladsen, V.
Stud. polyt. Tage Dræbye, Vindruen 9 B, Albertslund.
Sekretær Else Andresen, Rådhusvej 9, Charlottenlund.

Beretning fra udvalget vedrørende arbejderspørgsmål

Udvalget afgav til landsmødet i 1966 en beretning (se side 33–41 i det dengang fremstillede hefte med udvalgsberetninger), der på en række hovedområder indeholdt et antal konkrete forslag, nemlig:

På side 33 vedr.

- I. *Generelle beskæftigelsesfremmende foranstaltninger* – forslag 1–4.
De fremsatte forslag er fortsat aktuelle.

På side 35 vedr.

- II. *Arbejdernes uddannelse og uddannelsesmuligheder* – forslag 1–4.
Forslagene 2–3–4 er fortsat aktuelle.

På side 37 vedr.

- III. *Arbejdsretlige forhold m. v.* – forslag 1–5.
De fremsatte forslag er fortsat aktuelle.

På side 40 vedr.

- IV. *Sociale sikringsforanstaltninger* – forslag 1–2.
De fremsatte forslag er fortsat aktuelle.

Efter udvalgets opfattelse er der herefter i det ovenfor omtalte materiale et stort antal problemer for Det radikale Venstre og dets folketingsgruppe at tage op til løsning i den kommende tid, og udvalget har derfor valgt i perioden op til landsmødet 1967 at samle sig om at føre sådanne enkelte problemer – hentet fra 1966-materialet eller andetsteds — frem, som udefra trænger sig på til løsning.

Da udvalget i efteråret 1966 begyndte sit arbejde, forelå sådant aktuelt stof til bearbejdning. I september 1966 forelå udsendelse til pressen vedrørende indstilling fra et i 1964 nedsat udvalg under arbejdsministeriet vedrørende arbejdsløshedsforsikringen tillige med en udtalelse fra arbejdsministeren, hvori han bebudede lovforslag fremsat på grundlag af udvalgets arbejdsresultat.

Arbejderudvalget foretog i efterårets løb en analyse af det ministerielle udvalgs indstilling og nåede i fællesmøde med socialpolitisk udvalg frem til en fælles konklusion, der førte til afgivelse af en henvendelse fra de 2 udvalg til den radikale folketingsgruppe i december 1966, d. v. s. inden ministerens lovforslag blev fremsat i folketinget.

Udvalgenes skrivelse til gruppen af 13. december 1966 er aftrykt som bilag 1 og den ledsagende henvendelse som bilag 2. Af henvendelsens indhold vil problematikken fremgå.

Udvalgenes henvendelse førte til et møde med folketingsgruppen, herunder med partiets ordfører vedr. lovforslag, Sv. Haugaard. Efter mødet blev der af partiet afgivet mindretalsudtalelse til det af folketinget nedsatte udvalgs betænkning. Ordlyden er aftrykt som bilag 3. Ministerens dagpengeforslag blev i øvrigt vedtaget som fremsat.

Arbejderudvalget har sammen med håndværkerudvalget omkring nytår 1967 nedsat et fælles underudvalg til undersøgelse af problemer i forbindelse med

erhvervsuddannelserne på de manuelle fags områder. Underudvalget, der har inddraget særlig sagkundskab (ingeniør Hvidtfeldt Rasmussen), har ikke afsluttet det forberedende arbejde endnu.

Efter jul har arbejderudvalget med opmærksomhed fulgt overenskomstsituationen i et forsøg på at analysere, hvordan forløbet ville være blevet, om partiets forslag af marts 1966 om et *aftalenævn* dengang var blevet gennemført. De synspunkter, der har været fremført, bygger imidlertid på så usikre skøn, at de ikke skal refereres. Det kan dog oplyses, at overenskomstsituationens afvikling ikke for udvalget at se har afsvækket den saglige styrke i forslaget om et *aftalenævn*.

København, den 13. december 1966.

DET RADIKALE VENSTRES FOLKETINGSGRUPPE
CHRISTIANSBORG

På arbejderudvalgets og det socialpolitiske udvalgs vegne fremsender jeg herved en henvendelse til folketingsgruppen.

Man udbeder sig gerne en snarlig forhandling, hvis henvendelsen skulle frembyde problemer af en sådan art, at indholdet ikke i sin helhed uden yderligere kommentarer vil kunne finde anvendelse i folketinget i indeværende samling.

RU har til orientering modtaget eksemplar af henvendelsens ordlyd.

Med venlig hilsen.

P. u. v.:
Aage Valbak.

HENVENDELSE TIL DEN RADIKALE FOLKETINGSGRUPPE

Et af arbejdsministeriet nedsat udvalg med repræsentanter for arbejdslosheds-kasserne, LO, funktionærorganisationerne, arbejdsgiverne og visse styrelser har siden 9. april 1964 arbejdet med problemer af principiel karakter i lovgivningen om arbejdsloshedsforsikringen. Udvalget er fremkommet med en indstilling til ministeren, og Erling Dinesen har udarbejdet lovforslag efter de foreslåede retningslinjer for så vidt angår dagpenge og har bebudet, at forslag om strukturændring vil følge hurtigt efter.

Det radikale Venstres arbejderudvalg og socialpolitiske udvalg har drøftet udvalgets indstilling og har fundet følgende at bemærke:

STRUKTURÆNDRING

Det ministerielle udvalg foreslår en ændret arbejdsdeling mellem arbejdslosheds-kasserne og de offentlige arbejdsanvisningskontorer. Efter forslaget skal anvisningsvirksomheden og kontrollen med ledige medlemmer overføres til arbejdsanvisningskontorerne, mens arbejdsloshedskasserne alene skal foretage kontingentopkrævning og udbetaling af dagpenge og anden understøttelse.

Opretholdelsen af arbejdsloshedskasserne forekommer i udvalgets forslag dårligt begrundet.

Den personlige rådgivnings- og anvisningsvirksomhed tænkes nemlig centraliseret, mens man vil bevare decentralt som kassernes eneste opgave, netop det administrative arbejde (opkrævning og udbetaling), som med størst fordel kan mekaniseres i centrale organer.

Dernæst indebærer forslaget for de forsikrede betydelige ulemper.

Arbejdsledige forsikrede henvender sig efter gældende ordning til deres a-kasse. Her bliver de på et og samme sted kontrolleret, får udbetalt understøttelse og bliver anvist nyt arbejde.

Efter den foreslåede ordning skal den ledige for at få udbetalt understøttelse først henvende sig på anvisningskontoret for kontrol, inden han ved fremmøde i kassen mod kontrol-dokumentation får udbetalt understøttelse. Med disse bemærkninger bør man udbede sig forslaget nærmere behandlet i et udvalg.

Det må her afvejes, om det vil være rimeligt at acceptere de påviste ulemper i en situation, hvor man med stor sikkerhed kan forudse, at den foreslåede ordning kun vil blive en overgangsordning.

Den endelige løsning må blive kontrol – udbetaling – arbejdsformidling, foretaget indenfor én og samme organisation. Det spørgsmål, som endnu ikke kan afklares, er, om opgaven bør tillægges regionale offentlige arbejdsmarkeds-

organer (udbygning af de nuværende offentlige arbejdsanvisningskontorer) eller om opgaven bedst løses indenfor rammerne af et bredt virkende socialt service-system etableret som resultat af socialreformkommissionens arbejde.

DAGPENGENES STØRRELSE

Det ministerielle udvalg foreslår en forhøjelse af dagpengesatserne, dog således at det overlades til de enkelte arbejdsløshedskasser at fastsætte en fælles størrelse for kassens medlemmer under hensyn til fagets årsløn. Den begrænsning er sat, at dagpengene ikke må fastsættes til mindre end 15 kr. eller mere end 50 kr. pr. dag i en 6-dages uge. For ikke-forsørgere med under 15 års anciennitet kan dagpengesatsen ikke overskride 35 kr. for 1. april 1968. Understøttelsen må aldrig overstige 80 pct. af den arbejdsløses hidtidige løn. Dertil har vi at bemærke, at den foreslåede ordning i mange tilfælde ikke vil sikre en rimelig kompensation for tabt arbejdsfortjeneste. Vi mener, at et mere individuelt hensyn må tages ved opgørelsen af dagpengenes størrelse, end det vil ske ved fastsættelse af ensartede dagpenge-størrelser for alle under en enkelt arbejdsløshedskasse. Dagpengene bør principielt udgøre 80 pct. af den enkelte hidtidige løn. Af hensyn til ordningens finansiering foreslår vi et loft, foreløbig på 80 pct. af gennemsnittet af overenskomstfastsatte lønninger. Som en naturlig følge af denne dagpengereform bør kontingentet til arbejdsløhedsforsikringen gøres afhængig af den personlige indkomst.

DAGPENGEORDNINGENS HARMONISERING

Endvidere giver forhøjelsen af dagpengene ved arbejdsløshed os anledning til at pege på den sagligt set ubegrundede forskel, der er mellem dagpengesatserne ved 1) arbejdsløshed, 2) ulykker på arbejdspladsen, erhvervs sygdomme m. m., 3) ulykker og sygdom udenfor arbejdspladsen. Vi mener ikke, den ufor skyldte årsag til indkomstbortfaldet bør have betydning ved erstatningens udmåling. Det kan ikke være rimeligt, at en borger stilles forskelligt økonomisk, alt efter om han f. eks. udsættes for en ulykke på sin arbejdsplads eller på vejen til arbejdet.

Vi foreslår, at den radikale folketingsgruppe på den givne anledning fremlægger forslag om, at dagpenge i henhold til lovgivningen om arbejdsløhedsforsikring, ulykkesforsikring og sygeforsikring skal udgøre 80 pct. af hidtidig indkomst, indtil videre dog med et loft som foran anført.

Gennemførelse af forslaget vil betyde en rationalisering af administrationens og folketingets arbejde på dette område, en forbedring af ydelserne og en harmonisering af de 3 lovområder, som ikke vil foregribe socialreformkommissionens arbejde, men tværtimod støtte formodede planer om en yderligere harmonisering af de 3 lovgivningsområder.

Den 12. december 1966.

*Udvalget vedrørende arbejderspørgsmål.
Det socialpolitiske udvalg.*

Mindretalsudtalelse fra den radikale folketingsgruppe i betænkningen vedrørende arbejdsløhedsforsikringen

„Det radikale Venstre har udtrykt betænkelighed over den administrative opdeling og mener, at også arbejdsløshedskassernes opkrævning af kontingent og udbetaling af dagpenge bør overgå til en offentlig instans sammen med kontrollen.

Partiet er tilhænger af en videre udbygning af den sociale sikkerhed for alle i samfundet, ensartede dagpenge for de forskellige forsikringer og af, at der sker en koordination i administrationen af alle sociale ydelser“.

Beretning fra værnepligtsudvalget

Udvalget har i 66/67 afholdt to møder. Der er derudover sket meningsudveksling mellem nogle af udvalgets medlemmer ved hjælp af brevveksling. Udvalget har desuden i samarbejde med Radikal Ungdoms værnepligtsudvalg afholdt en konference om problemer i forbindelse med talsmandslovgivningen. Udvalget har som rapport formuleret et — forhåbentligt — sammenhængende radikalt program for værnepligtsspørgsmål.

Det endelige mål for radikal værnepligtspolitik må være en afskaffelse af den tvungne værnepligt, så at et eventuelt forsvar opretholdes ved hjælp af frivilligt mandskab. Så længe dette ikke er muligt, må man arbejde for, at de indkaldte får en behandling, der ligger på linje med, hvad der gives underordnede i erhvervslivet. Der må til stadighed finde en så levende og åben debat sted om de indkaldtes forhold, at moderne pædagogiske synspunkter og demokratiske nydannelser hurtigt slår igennem til fordel for de indkaldte. I undervisningen lægges der i højere grad vægt på den enkeltes aktive medvirken, således at de indkaldte selv ser en interesse i hurtigst muligt at gennemføre de nødvendige indlæringsprogrammer; herved sikres det osse bedst, at tjenestetiden aldrig bli'r længere, end uddannelsen kræver.

Forud for sessionen skal hver ung mand modtage fyldestgørende oplysninger om de 3 valgmuligheder, der foreligger for aftjening af værnepligt: Inden for militæret, i civilforsvaret eller ved civilt statsarbejde. Sessionstidspunktet lægges så tæt ved indkaldelsestidspunktet, at man kan efterkomme den enkeltes ønske om geografisk placering.

Der indføres en normal arbejdsuge for de indkaldte. Dette gælder dog ikke vagttiden, men de stive vagtformer må afløses af et smidigere system. Alt værnepligtigt personel — osse rekrutter — skal have adgang til: At forlade det militære område i civil; forsvarlig opbevaring på tjenestestedet af det civile tøj; først at skulle møde næste dag ved arbejdstids begyndelse. De indkaldte indkvarteres under betryggende hygiejniske forhold, og der må højest bo 4 mand på hver stue. Kravet om ensartethed i påklædningen afskaffes. De udleverede uniformsgenstande betragtes som arbejdstøj og kan kombineres efter den værnepligtiges eget forgodtbefindende under hensyn til, hvad der er praktisk for den pågældende tjeneste. Der gennemføres en bedre kontrol med kosten, så den stadig er nærende og vitaminholdig. Værnepligtige har gratis adgang til at benytte offentlige og koncessionerede transportmidler. De værnepligtiges løn sættes i vejret, så den til stadighed ligger på niveau med den for forsørgere gældende skattefrie bundgrænse for statsskat. Sociale foranstaltninger baseres på helt generelle regler, således at den indkaldtes familie, uanset hvor i landet den bor, får samme tilskud, hvis der foreligger en trangssituation. Der ydes fuld statsrefusion til disse tilskud. De indkaldte kaldes udelukkende ved navn og ikke ved nummer. Tiltaleformerne ændres til almindeligt høflighedsniveau. Hilsenpligten afskaffes. Eksercitsen ændres, så den er i overensstemmelse med synspunkterne inden for afspændingsgymnastikken. Som helhed må der gennemføres en nøje gennemgang af de fysiske og psykiske følger af forskellige militære træningsforanstaltninger, og hvor uheldige konsekvenser i de to nævnte retninger kan påvises, må træningen omlægges. Der indføres en bonusordning på frivilligt

plan, således at værnepligtige kan vælge en lavere løn under tjenesten og derpå modtage et forrentet bonusbeløb ved hjemsendelsen. Erstatningsbetalinger for legemsbeskadigelse og smerte gøres klarere og må ikke alene baseres på de lige for indkaldelsen tjente penge.

Den militære strafferetspleje revideres løbende, så den er i overensstemmelse med den almindelige retsbevidsthed. Retten til idømmelse af arbitrære straffe fratages de militære chefer. I sager pådomt ved civile retter må der kun finde påtegning sted i den civile straffeattest, hvis forseelsen er kriminel i civilretslig forstand. Soldaterbøger afskaffes, og ingen oplysninger om de indkaldte må nogen sinde tilflyde personer uden for militæret. Der foretages årlige opgørelser over tildeling af disciplinarmidler på de enkelte forlægninger, så man kan få et indtryk af straffetilbøjeligheden som helhed. Befalingsmænd med unormalt jævnlige indberetninger må enten overflyttes til anden tjeneste, som ikke bringer dem i direkte kontakt med de indkaldte, eller gennemgå et særligt pædagogisk kursus. Er en værnepligtig idømt straf, må han, hvis flere muligheder for afsoning af straffen foreligger, selv vælge den, han ønsker (f. eks. kvarterarrest eller vagtarrest). Der gennemføres ganske klare bestemmelser om klagers videre sendelse, så den samlede ekspeditionstid fra klagens afgivelse, til den er hos ombudsmand/forsvarsminister, højst er 14 arbejdsdage. Auditorkontorerne afgiver en årsberetning, som offentliggøres.

Ved valg af talsmand fastlægges valggruppens størrelse til 30-40 mand. Talsmænd vælges efter tre ugers forløb ved skriftlig afstemning, osse hvor kun én kandidat er bragt i forslag. $\frac{1}{3}$ af en valggruppe kan kræve afholdt nyt talsmandsvalg. Hvis $\frac{1}{3}$ af en valggruppe er blevet udskiftet, skal nyt talsmandsvalg afholdes. Der må ikke findes valgbarhedskriterier. Der sikres de indkaldte mindst $\frac{1}{2}$ times ugentlig diskussion i tjenestetiden mellem talsmand og valggruppe. Der afsættes to timer af tjenesten hver 14. dag til møder mellem talsmænd. Bestemmelserne om strafmulighed for talsmænd ved fremførelse af „bevidst urigtige“ klager afskaffes. Talsmænd må ikke mod deres egen vilje udtages til befalingsmandsuddannelse eller forflyttes til andet tjenestested. Talsmændene skal have tjenestestedets reglementer og ministerielle bestemmelser af betydning for deres arbejde. Talsmændene får en månedlig fri arbejdsdag på tjenestestedet. I det daglige må de have adgang til kontorartikler, telefon og lign. Der oprettes et talsmandskontor, hvis opgaver er: Lede og tilrettelægge talsmandskurser, udgive oplysende materiale om talsmandsordningen og støtte talsmændene i konkrete sager. Deltagelse i talsmandskurser sker i tjenestetiden. Der afholdes månedlige møder i talsmandsudvalget, og referater af disse tilsendes ombudsmanden/forsvarsministeren. Der åbnes mulighed for landsomfattende talsmandskonferencer inden for de forskellige værn. Derudover må der på regionsplan sikres halvårige konferencer, så talsmænd fra forskellige værn kan diskutere problemer af fælles interesse. Sidstnævnte møder afholdes i tjenesten og er åbne for presse.

Der indføres en særlig ombudsmand for de indkaldte, uanset hvor de aftjener deres værnepligt. Til denne skal alle, som er beskæftiget som indkaldt eller ved arbejde med de indkaldte, kunne rette henvendelse. Ombudsmanden skal gennem uanmeldt inspektion kunne danne sig indtryk af forholdene på tjenestestederne. Referater af møder i talsmandsudvalg skal tilsendes ham. Han skal kunne forlange undersøgelser iværksat og foreslå ændringer og forbedringer. Han må ikke have haft militær rang. Hans årsberetning offentliggøres.

Ingen må mod sin vilje blive i tjenesten udover den almindelige værnepligtstid, som i øvrigt fastsættes ved lov. Dette indebærer, at den uheldige tvangsudskrivning af menige til befalingsmandsuddannelse må ophøre. Befalingsmænd må skaffes dels ved at arbejdet gøres mere tiltrækkende, dels gennem en bedre aflønning. Ved udtagelse tidlig i tjenesten kan grunduddannelse og befalingsmandsuddannelse ske samtidig, så man på denne måde evt. kan sikre sig værnepligtige befalingsmænd, i det omfang der ikke gennem frivillig rekruttering er skaffet tilstrækkeligt mandskab. Der må i uddannelsen lægges større vægt på indføring i pædagogik og psykologi, herunder især gruppepsykologi. Der anvendes i større udstrækning civile lærere ved befalingsmandsuddannelsen. Befalingsmændene må gennemgå et stemme- og talekursus. Faste befalingsmænd, som arbejder i nær kontakt med de indkaldte, skal hvert tredje år til psykologisk kursus i arbejdstiden.

Indtil værnepligten er afskaffet, må enhver frit kunne vælge mellem aftjening af værnepligt i militæret, civilforsvaret eller ved civilt statsarbejde. Der kan ikke kræves begrundelse for den enkeltes valg. Som civilt statsarbejde regnes osse

arbejde af mindst to års varighed som ulandsfrivillig udsendt af en anerkendt organisation.

Der gennemføres løbende tidsstudier ved arbejdet på alle tjenestesteder. Det fastlægges administrativt, hvad begrebet „civilt statsarbejde“ omfatter. På grundlag af ombudsmandsberetningen, disciplinarmiddelindberetningerne og auditorkontorenes beretninger gennemføres der årligt en debat i Folketinget om forholdene for de indkaldte. På de enkelte tjenestesteder udarbejdes der 14-dagesplaner, som før endelig iværksættelse forelægges i talsmandsudvalgene. Civilundervisningen lægges i højere grad an på en tilvalgsordning. Eksercits alene som middel til fremme af disciplin afskaffes. Værnepligtige med tjenestetid i sommerhalvåret er berettigede til 14 dages ferie med ret til at forlade landet. Civilundervisningen lægges på tidspunkter, hvor mandskabet ikke er udkørt af fysiske træningsprogrammer. Aflønning som befalingsmand bør begynde ved befalingsmandstjenestens begyndelse.

Udvalget vil som det væsentlige for den øjeblikkelige formulering af en radikal værnepligtspolitik pege på følgende: En grundig og fordomsfri gennemgang af resultaterne fra forsøgene med otte måneders tjenestetid. Gennemførelse af en ombudsmandsordning for militæret, civilforsvaret og det civile statsarbejde. Gennemførelse af en demokratisk talsmandslov, som yder talsmanden rimelige arbejdsvilkår og effektiv retsbeskyttelse. Kritisk gennemgang af og forandringer i den militære straffelov.

Beretning fra det kommunalpolitiske udvalg

Det kommunalpolitiske udvalg har i det forløbne år afholdt tre møder. Der var til månederne november-februar planlagt og delvis fastlagt en række møder over hele landet, egnsvis eller landsdelsvis. Imidlertid medførte den pludselige udskrivning af valg, at alt det tilrettede måtte aflyses, og den omstændighed, at udvalgets medlemmer alle er stærkt ophængte og bor spredt, har hindret en tilfredsstillende tilrettelægning af en ny møderække.

Det er nu hensigten, at mødeplanen iværksættes ved efterårets begyndelse, men forinden vil udvalget meget gerne inspireres af vore kommunalbestyrelsesmedlemmer, hvis der er emner, man særlig gerne ønsker belyst. (Man er i udvalget klar over, at kommunalreformen, med dens indgriben i købstæder, amter og sognekommuners forhold, må have en fremtrædende plads i mødeplanen).

I planerne er medtaget det nye, at man til møderne ønsker deltagelse også af førstesuppleanterne til de valgte, og ikke mindst af de førstekandidater, der var opstillet i kommuner, hvor partiet ikke fik valgt nogen medlemmer.

Henvendelser om ønsker og nye ideer kan rettes til partikontoret.

A. J.

Beretning fra årbogsudvalget

Der blev ikke i slutningen af året 1966 fremstillet en Politisk Årbog 1967.
Hermed er en årelang tradition brudt.

— — —
Årbogen har gennem de seneste år været solgt i et oplag, der har ligget omkr. 5000 eksemplarer, og der har hvert år været et beskedent økonomisk udbytte at hente fra denne virksomhed.

Salgsarbejdet har traditionelt ligget hos kredsforeningerne — i de seneste år med et relativt stort salg i få foreninger og et beskedent og spredt salg i alle øvrige foreninger.

Mange kredse har opfattet dette salgsarbejde i december måned som en ikke særlig attraktiv opgave.

— — —
Den sidst udsendte årbog — Årbog 1966 — var 42. årgang af bogen. Der er mange købere af bogen, der har alle 42 udkomne bind stående, og disse mange gennem årene trofaste købere af bogen vil ikke være tilfredse med, at årgangsrækken er brudt.

Set i sammenhæng repræsenterer årbogsrækken et stykke politisk historie, hvis værdi ikke bør overses.

— — —
Bag bruddet af årbogsrækken efteråret 1966 ligger en række årsager, som i hovedsagen vil være følgende:

- 1: Valget november 1966 standsede igangsat redaktionelt arbejde med årbogen — denne standsning måtte betyde, at skulle arbejdet genoptages, ville bogen blive forsinket med mindst to måneder.
- 2: Bogens salgskurve har gennem de seneste år været faldende — og med to måneders forsinkelse ville salgsmuligheden blive yderligere reduceret.
- 3: En række kredse meddelte, at de efter valgkampens anstrengelser ikke var interesseret i straks efter at skulle igang med et salgsarbejde for bogen.
- 4: En tidligere tilsvarende situation, hvor årbogen blev udsendt med et par måneders forsinkelse, opfordrede ikke til gentagelse.
- 5: Gennem de seneste år har årbogens politiske værdi været stærkt drøftet — som en konsekvens af denne drøftelse har der fundet en gradvis forskydning sted af stofudvælgelsen med det sigte, at årbogen fik værdi som politisk håndbog.
Men at udsende en politisk håndbog umiddelbart efter afslutningen af en valgkamp ville ikke være så påkrævet som før en valgkamp.
- 6: Endelig løb et landslotteri, hvis indtægter havde ret afgørende betydning for omfanget af de muligheder, det ville være for at holde oplysningsarbejdet i gang med en tilstrækkelig effektivitet.
At skulle sætte et salgsarbejde i gang samtidig med lodseddelsalget ville begrænse både årbogssalget og lodseddelsalget.

— — —
Konklusion: Vi kunne ikke nå at fremstille årbogen rettidigt og fandt tilstrækkelige argumenter for ikke at udsende den.

Arbogsudvalget er uden mandat til at træffe beslutning om årbogens videre skæbne.

Men det slip, der nu er blevet i årbogsrækken, giver anledning til, at spørgsmålet tages op til en principiel vurdering med en efterfølgende beslutning.

På førstkommande møde i hovedbestyrelsen efter landsmødet vil sagen derfor blive sat på dagsordenen, og denne beretning skal derfor slutte med en opfordring til kredsene om over for amtets hovedbestyrelsesmedlemmer og inden det nævnte møde at orientere om, hvad der i denne sag er kredsens synspunkter og ønsker.

Spørgsmålene, der skal afgøres, vil være:

- 1: Skal vi fortsætte udgivelsen af en årbog?
 - 2: Under forudsætning af ja til 1: Hvilke retningslinier skal fastlægges vedr. bogens indhold — og hvornår bør bogen udsendes.
 - 3: Under forudsætning af nej til 1: Der foreligger forslag om, at landsforbundet udsender en radikal lommebog — konkret: Køber en af markedets lommebøger, hvori indsættes et afsnit med adresser og andet stof (f. eks. resolutioner — kredsområder m. v.).
- Skal et sådant forslag realiseres?

b. h.

Det internationale udvalgs beretning

Indledningsvis bemærkes, at Det internationale Udvalg dels virker som partiets internationale sekretariat, dels som et politisk udvalg.

1) Med hensyn til udvalgets sekretariatsmæssige arbejde kan det oplyses, at udvalget i det forløbne år på samme måde som i de foregående år løbende har varetaget Det radikale Venstres internationale forbindelser og samarbejde med andre organisationer, herunder navnlig deltagelse i samarbejdet med Den liberale Verdensunion (World Liberal Union, Liberal International). Vi søger så vidt muligt at sørge for, at Det radikale Venstre gennem medlemmer af udvalget og/eller på anden måde bliver repræsenteret på unionens hovedbestyrelsesmøder m. v. og på andre møder, der foranstalles af unionen eller under dens medvirken, navnlig internationale kursus eller studiegrupper. Vi var eksempelvis repræsenteret på Friedrich Naumann Stiftung og Liberal Internationals Colloquium i Hamborg 30. januar til 4. februar d. å. med emnet „NATO og den kommunistiske verden“, hvor Niels Helveg Petersen repræsenterede Det radikale Venstre. Vi har indstillet en repræsentant, universitetslektor Thorlund Jepsen, til at deltage i et internationalt seminar på Harvard universitetets sommerskole fra 5. juli til 24. august 1967 og foranlediget radikal deltagelse i den under unionen foranstaltede årlige sommerskole (School for Freedom), som i år finder sted fra 30. juli til 6. august på Theodor Heuss Akademi, Gummersbach, og fra 6.—10. august i Berlin.

2) Den liberale Verdensunions rådsmøde afholdtes i 1966 i København (på Christiansborg) fra 3.—6. september, og Det radikale Venstre stod i fællesskab som værter for dette rådsmøde, der samlede et betydeligt antal deltagere (ca. 130) fra unionens medlemslande. Mødets emne var: 1) Den internationale situation. 2) Det offentlige planlægning i et frit samfund.

Der var som tidligere en vis brydning imellem konservativt betonedede og mere radikale synspunkter. Der syntes dog at være større lydighed for de sidste end ofte tidligere.

Det lykkedes ved en indsats fra vor side at skaffe aftale med Rådhuset, Politiken m. v. og vore egne medlemmer m. h. t. receptioner, middag o. s. v., således at vi ikke i denne anledning fik nogen udgifter. De øvrige udgifter kunne holdes på et ret beskedent beløb.

Vi havde i sommeren 1966 også besøg af en engelsk studiegruppe fra ugebladet The Liberal News, som vi på forskellig måde orienterede om radikal politik og danske sociale institutioner.

3) Efter særlig aftale med parti og folketingsgruppe vil vi i nærmeste fremtid repræsentere partiet på et møde af liberale repræsentanter fra forskellige af unionens medlemslande, hvor hele situationen omkring Storbritanniens deltagelse i fællesmarkedet og andre aktuelle problemer vil blive drøftet.

Fra 1.—5. september d. å. afholder Den liberale Verdensunion sit 20. årsmøde i Oxford i St. Catherine's College (bygget af Arne Jacobsen). Det vil blive ret betydningsfuldt, allerede fordi det er 20-års jubilæumsmødet. Udvalget sender 2 repræsentanter (for egen regning), men håber, at landsforbundet kan sende yderligere repræsentanter.

Desuden afholdes der fra 29. september til 1. oktober konference i Stockholm, hvor vore svenske meningsfæller, Folk-partiet, står for arrangementet. Her vil først og fremmest finde en drøftelse sted imellem italienske liberale og repræsentanter for de skandinaviske radikale og liberale partier. Denne konference er meget ønsket af italienerne (og det tør vel tilføjes, at de også trænger til lidt god påvirkning!). Folketingsgruppen har lovet at sende 2 repræsentanter og landsforbundet og det internationale udvalg kan også lade sig repræsentere.

4) Udvalget har som i de foregående år besvaret en række forespørgsler vedrørende Det radikale Venstre og taget sig af henvendelser m. v. udefra og som sædvanlig beskæftiget sig med aktuelle udenrigspolitiske spørgsmål. Udvalget har udarbejdet udkast til en udenrigspolitisk udtalelse som materiale til brug for hovedbestyrelsens og landsmødeudvalgets udarbejdelse af landsmøderesolutionens udenrigspolitiske afsnit. Udvalget agter i øvrigt at udarbejde udkast vedrørende udenrigspolitiske programpunkter og vil fortsat medvirke ved udarbejdelse af forslag til det udenrigspolitiske afsnit i det nye arbejdsprogram.

9. maj 1967.

H. L.

Kvindeudvalgets beretning 1966/67

Udvalget ser det som sit *formål*

1. at sprede oplysning om partiets synspunkter og politik,
2. at aktivisere radikalt indstillede kvinder politisk,
3. at bearbejde aktuelle spørgsmål af særlig interesse for kvinder og for familien.

Da vi kun har få muligheder for at samle hele udvalget (f. eks. ved det årlige socialpolitiske kvindekursus), har vi nedsat et *forretningsudvalg* bestående af formand, de to næstformænd og de kvindelige folketingsmedlemmer og søger skriftligt at inddrage hele udvalget i behandlingen af de forskellige spørgsmål, ligesom vi også nedsætter underudvalg angående særlige spørgsmål. Udvalget har været repræsenteret ved de forskellige møder mellem udvalgsformænd og hovedbestyrelse eller forretningsudvalg.

I. ARBEJDET I DET FORLØBNE ÅR

Det årlige *socialpolitiske kursus* afholdtes på Askov i dagene den 22. og 23. oktober. Det strakte sig denne gang over 2 hele dage; den ene dag var helliget emnet: *Danmark og u-landene*, den anden dag „*Familien*“. Begge dage var der gruppearbejde. Vi fik støtte til lørdagens program fra Sekretariatet for teknisk Samarbejde med Udviklingslandene. Kurset var vellykket; vi havde en større deltagelse end vanlig og forholdsvis flere yngre deltagere. (Børneparkering var arrangeret). *Luisse Prip* og *Ida Jørgensen* havde påtaget sig et større arbejde med den praktiske tilrettelæggelse.

Den 9. marts afholdtes i forbindelse med Storkøbenhavns kvindeudvalg et offentligt diskussionsmøde i København om „*Adfærdsvanskelige børn – Skal barnet til behandling?*“ Det indledtes med en rundbordssamtale af 3 eksperter (en psykiater, en forstander for et behandlingshjem og en psykolog), og denne rundbordssamtale blev transmitteret. Vi søger ved at vise interesse for specialspørgsmål at komme i kontakt med nye kredse. Nævnes må også de månedlige møder, som Storkøbenhavns kvindeudvalg afholder på Christiansborg, hvor de kvindelige folketingsmedlemmer skiftevis indleder om „*Månedens politik*“. (Mænd er velkomne).

Da udvalget ikke var tilfreds med forslaget vedrørende beskatningen af ægtefæller og hermed samørende problemer i det ellers så fortræffelige *radikale skatteforslag* vedrørende personlig beskatning, nedsattes et *underudvalg angående sambeskatning m. m.* I dette indtrådte byretsdommer *Inger Margrethe Pedersen*, der for kvindekommisionen har foretaget en dybtgående undersøgelse af „*Forsørgerbegrebet (studier i familiens retlige problemer)*“. Betænkning nr. 440, 1966.

Vi rettede en henvendelse til folketingsgruppens skatteordfører i form af spørgsmål (som dog ikke besvaredes). Disse spørgsmål vedrørte:

1. *Splittingsystemets virkning på beskatningsforholdet mellem enlige og ægtepar* ved forskellige indtægter, idet det forekommer os at medføre en urimelig forøgelse af beskatningen af enlige.

2. Splittingsystemets virkning på beskatningsforholdet mellem *ægtepar med hjemmearbejdende hustruer og ægtepar, hvor begge er udearbejdende*.
3. Splittingsystemets virkning på beskatning af *enlige forsørgere*.
4. Genoptagelse af forslaget om at give ægtefæller, hvor begge er udearbejdende, *valgfrihed mellem særbeskatning og sambeskatning*.

Endelig henvistes til den i Inger Margrethe Pedersens ovennævnte undersøgelse påpegede *uoverensstemmelse mellem ægteskabslovgivningens og skattelovgivningens* behandling af ægtefæller, idet man ønskede, at der i skattelovgivningen i lighed med norsk og svensk lovgivning indførtes *regler om ansvar og heftelse både med hensyn til selvangivelse og skattebetaling, der fuldt ud er i overensstemmelse med ægteskabslovgivningen*.

Dette sidste punkt rejstes med folketingsgruppens billigelse af *Grethe Philip* i folketinget, men medførte *ingen reaktion fra anden side – heller ikke fra finansministeren*.

Senere fulgtes sagen op af *Hilmar Baunsgaard* såvel i folketingsudvalget ang. kildeskat som under debatten i folketingssalen, og finansministeren erklærede sig i salen indforstået med, at spørgsmålet henvistes til behandling i det af justitsministeren nedsatte „ægteskabsudvalg“ (heri har bl. a. Inger Margrethe Pedersen sæde).

Forslag til *ændring af arbejdsprogram* indsendtes den 29. juni 1966.

Diverse.

Samarbejdet med funktionærudvalget fortsættes.

Ved *Østersøens kvindekongress i Rostock* i juni 1966 deltog vi med en observatør.

Endvidere har vi været repræsenteret ved Det svenske Folkepartis kvinno-landsmøde i 1966 og ved Det norske Venstres kvindelags landsmøde i år.

II. PLANER FOR FREMTIDEN

Kvindikursus (hvor også mænd er velkomne) afholdes i oktober dette år på *Christiansborg*.

Arbejdet med *beskatning fortsættes*.

Familiepjecen revideres og udvides. Muligvis vil enkelte afsnit søges udsendt som B-orientering eller lignende. Når valg nærmer sig, vil en ny samlet pjece søges udarbejdet og trykt.

Ved *Østersøens kvindekongress* i juli i år vil vi have to observatører.

K. G.-T.

Beretning fra skatteudvalget

Skatteudvalget holdt en del møder i efteråret for at gennemgå og drøfte den skitse til en skattereform, der var udarbejdet af et ekspertudvalg.

Resultatet af disse drøftelser blev det meget stærkt forenklede skatteforslag, som partiet gik til valg på, og hvor hovedlinierne var følgende:

Skattefradragets bortfald, en enhedsskala med kun 4 satser, der ville forenkle hele skatteberegningen, og hvor maksimalbeskatningen ikke kom over 50 pct., der blev givet betydelige lempelser både til udearbejdende hustruer og til dem, der arbejder sammen med ægtefællen i eget erhverv, ligesom man stilede imod helt at ophæve sambeskatningen for begge kategorier, når der var provenumæssig mulighed derfor.

Først når denne forenkling var gennemført, kunne man drøfte anden form for forbrugsbeskatningen, ligesom man kunne drøfte opkrævningsmetoden.

Det var tanken ved denne reform at stryge en hel del meningsløse fradrag og for dem, der skulle bevares, da at give fradraget i skatten og ikke i indtægten.

Der skulle fortsat være mulighed for fradrag for kommunale skatter, ligesom formueskatten skulle nedsættes, således at det svarede til fradragets bortfald.

Der blev ligeledes holdt et møde i marts for at drøfte partiets stilling til et eventuelt forlig med regeringen, men dette fik jo ingen interesse.

Det skal bemærkes, at Det radikale Venstres skatteforslag vakte stor interesse i mange kredse uden for partiet og var vel en af årsagerne til det gode valgresultat.

H. P.

Beretning fra det socialpolitiske udvalg

Udvalget har i det forløbne år afholdt fire møder og i samarbejde med arbejderudvalget behandlet spørgsmålet: Arbejdsløshedsforsikringen (se beretning fra dette udvalg).

Udvalget har den opfattelse, at der er mange opgaver at tage fat på inden for området, men udvalget har ikke i det forløbne år haft en fornøden tilslutning til udvalgsarbejdet (valget betød et betydeligt afbræk for udvalgets arbejdsplan), så der i denne beretning kan fremsættes tilstrækkeligt gennemarbejdede synspunkter eller forslag.

Iøvrigt har udvalget den opfattelse, at der i beretningen fra udvalget til landsmødet i 1964 stadig findes synspunkter, der har aktuel interesse, og som kan give baggrund for politisk aktivitet.

Udvalget henviser derfor til denne beretning, som gengives i det følgende:

I. Den opvoksende slægt

Foranstaltninger for børn og unge

- 1) Den familiepolitiske og social-pædagogiske linie i lovgivningen om børn og unge videreføres og udbygges.
- 2) Støtte til oprettelse af et net af halvdagsbørnehaver. Børnehavepladserne stilles til rådighed som et tilbud for alle børn i børnehvealderen.
- 3) Planlægning af børns og unges udfoldelsesmuligheder, bl. a. under indtryk af den øgede koncentration i bysamfund og den stigende trafik.

Bemærkninger:

DRV vil arbejde for, at de seneste års familiepolitiske og social-pædagogiske linje i lovgivningen om foranstaltninger for børn og unge videreføres og udbygges.

Vi vil derfor i den kommende tid interessere os stærkt for at få dækket det store behov for halvdagsbørnehaver. Når hel- og halvdagsbørnehaver er oprettet i tilstrækkeligt antal, er efter vor opfattelse forudsætningerne til stede for, at disse institutioner ligesom skoleundervisningen stilles til rådighed som et tilbud til hele befolkningen.

Halvdagsbørnehaverne må altså som pædagogiske institutioner i lige grad tilbydes, hvad enten begge forældre er udebeskæftigede eller ej. Når dette er sagt, vil vi pege på et specielt forhold.

Lovgivningen om børne- og ungdomsforsorgen er efterhånden ændret stadig mere i retning af, at det offentlige i stedet for at sætte ind med kontrol, obligatorisk tilsyn og straffeforanstaltninger søger at give tilbud om vejledning og støtte til hjem, hvis børn er i vanskeligheder af den ene eller anden art.

Vi mener, at man fortsat bør gå videre efter disse positive, opbyggende linjer. I konsekvens heraf går vi ind for, at børneværnene sættes i stand til rent faktisk at yde den fornødne familievejledning og støtte, dels gennem ansættelse af særligt uddannede medarbejdere, f. eks. hjemmekonsulenter, der kan give hjemmene en praktisk og pædagogisk støtte — dels gennem et udbygget system af børneværnskonsulenter og børnerådgivningskontorer, ligesom der til større kommuner eller kommuneenheder bør knyttes sociallæger.

Hermed ønsker vi at kunne oprette et system, der kombineret med en udbygning af børnehaver, vuggestuer og fritidshjem på effektiv måde kan støtte familierne i tilfælde, hvor vanskelighederne omkring barnet endnu er af begrænset omfang — og derved også bidrage til at afværge fjernelse af børn fra deres egne hjem.

Vor målsætning er, at vanskeligt stillede børn og tilpasningsvanskelige børn så vidt muligt skal støttes med henblik på forbliven i egne hjem.

Vi har i de senere år oplevet en beskæftigelses- og velstandsbølge som aldrig før i vort lands historie. Praktisk taget alle hænder er i arbejde. Tusinder af gifte kvinder har af denne grund taget udearbejde. Vi tror, at en stor del af disse kvinder kunne ønske at bevare kontakten med hjemmet nogle timer om dagen. Og vi tror, at andre tusinder vil være interesserede i udearbejde, hvis denne kontakt kunne opretholdes. Der må derfor skabes øget mulighed for udearbejde på deltidsbasis.

DRV vil sætte ind på, at disse muligheder skabes. Vi vil derfor også medvirke til at nedbryde de fordomme, som endnu råder på arbejdsmarkedet i dette spørgsmål og i de faglige organisationer på begge sider af bordet.

Og vi vil som nævnt også af denne grund arbejde for at få oprettet et net af børnehaver, hvor børnene kan modtages den halve dag. DRV vil ikke vite tilbage for at foreslå utraditionelle metoder til løsning af dette akutte behov.

Også andre foranstaltninger trænger sig på til fremme af børnenes og de unges trivselsmuligheder. Den stigende trafik med dens krav til gader, parkering o. s. v. og den fortsatte koncentration i større bysamfund vil true børnenes og de unges udfoldelsesmuligheder, hvis der ikke tages hånd i hanke med dette spørgsmål.

DRV ønsker en planlægning, der giver legepladser, som forældrene trygt kan sende deres børn hen til, og som sikrer de unge plads at udfolde sig på udendørs som indendørs.

II. Tryghed i erhvervsalderen

- 1) Den fulde beskæftigelsespolitik som middel til fortsat at sikre befolkningens økonomiske tryghed.
- 2) a. Økonomisk tryghed for sygdoms-, ulykkes- og arbejdsløshedsramte gennem automatisk regulering af ydelserne i takt med udviklingen i erhvervsindkomsterne og 80 pct. erstatning af tabt arbejdsfortjeneste op til gennemsnit for overenskomstfastsatte lønninger.
b. De nuværende begrænsninger i ydelsernes varighed ophæves. Varigheden skal udelukkende bestemmes af, hvornår den forsikrede kan gå i arbejde igen, evt. påbegynder en revalidering eller overgår til pension.
c. Samme ydelser, hvad enten tab af arbejdsfortjeneste skyldes sygdom, ulykke eller arbejdsløshed. Behovet — ikke årsagen hertil — må være det afgørende.
- 3) Revalidering o. l. foranstaltninger. Samfundsbestræbelser med sigte mod at gøre flest mulige selvhjulpne i centrum i radikal social-politisk målsætning. Vi vil derfor arbejde for:
 - a. Udbygning og rationel tilrettelæggelse af revalideringsarbejdet i alle led.
 - b. Øget støtte til omskoling af erhvervsudøvere, der rammes af produktionsomlægninger.
 - c. Oprettelse af et net af beskyttede arbejdspladser for erhvervshæmmede, der har en arbejdssevne, som ikke kan finde udnyttelse på almindelige arbejdspladser. Der skal tilbydes en løn, den ansatte kan leve af.
- 4) Økonomisk sikring ved varigt tab af erhvervsevnen (invaliddepension).
 - a. En særlig invalidelovgivning.
 - b. Der ydes principielt erstatning for tab af erhvervs muligheder. Invaliddepensionen må derfor også reguleres med hensyntagen til den indførte tillægspensionsordning og således, at invaliderne på dette grundlag sikres et tillæg, der svarer til tidligere lønarbejders gennemsnitlige tillægspension.
 - c. Herudover fuld dækning for særudgifter til bistand og pleje m. v.
 - d. Indførsel af et system med gradueret pension til afløsning af fradragsreglerne.

Bemærkninger:

Det bedste grundlag for sikring af et ordentligt levestandard for befolkningen er en økonomisk politik, der tilstræber høj aktivitet, fuld beskæftigelse.

DRV har i 7 år taget sin del af regeringsansvaret og på udsælgsgivende poster været med til ad denne vej at sikre den fulde beskæftigelse.

Vi ønsker fortsat at anvende den økonomiske politik som middel til at fremme en af partiets socialpolitiske målsætninger: Økonomisk tryghed for hele befolkningen.

Men høj beskæftigelsesgrad er ikke nok. Ikke mindst den arbejdende del af

befolkningen er udsat for risici som sygdom og ulykke med midlertidig eller varig arbejdsudygtighed til følge. Hertil kommer, at selv et højt beskæftigelsesniveau ikke kan hindre, at perioder af i hvert fald kortvarig arbejdsløshed fortsat vil være en risiko for mange. Man må her betænke, at vejrliget stadig spiller en rolle, og at vi er midt i en udvikling, hvor erhvervslivets dynamik er kraftigt accelererende. Dette fører med sig, at visse brancher skyder en del af den menneskelige arbejdskraft fra sig. Selv om dette fænomen ofte er årsag til efterspørgsel på arbejdskraft andetsteds, kan der gå dage eller uger, inden den ledige finder frem til det nye arbejde, som passer for ham.

I et moderne socialt indstillet samfund er der derfor brug for et sikkerhedssystem, der har 3 hovedsigte: 1) Økonomisk sikring af personer, der midlertidigt er uden arbejdsindtægt på grund af sygdom, ulykke eller arbejdsløshed, 2) foranstaltninger der modvirker nedsættelse af erhvervsevnen (revalidering og andre erhvervs kvalificerede foranstaltninger) og 3) økonomisk sikring i tilfælde af hel eller delvis arbejdsudygtighed af varig karakter.

1) *Økonomisk sikring under sygdom eller arbejdsløshed (midlertidigt tab af arbejdsindtægt):*

Vi har her i landet 3 sæt love til sikring af delvis erstatning for midlertidigt tab af arbejdsindtægt: sygeforsikrings-, ulykkes- og arbejdsløshedslovgivningen. Men selv om trangsårsagen er forskellig, er det i alle 3 situationer normalt det samme indtægtstab, som skal erstattes.

De 3 lovområder giver imidlertid forskellig dækning, idet der både er forskelle med hensyn til dagpengebeløbs størrelse, antal dage om ugen for hvilke udbetaling kan finde sted, antal ventedage og det største samlede beløb (d. v. s. procentdel af den mistede arbejdsindtægt), som kan udbetales.

Et eksempel vil belyse det. X er gift, har 2 mindreårige børn. Vi vil placere ham i de 3 situationer, hvor hans indkomst er bestemt af hver af de 3 lovregler. Arbejdsløshedsloven opererer i modsætning til de 2 andre med supplerende tilskud til husleje og brændsel, når arbejdsløsheden er af en vis varighed. Da disse faktorer bør indgå til rigtig belysning, gås der ud fra, at X er uden arbejdsindtægt i mindst 2 måneder.

Er X syg, får han omkring 550 kr. om måneden i sygelønsdagpenge til sig og sin familie, er han kommet til skade på arbejdspladsen får han godt 200 kr. mere om måneden efter ulykkesforsikringsloven, og skyldes endelig indkomsttabet arbejdsløshed, får han 300 kr. mere om måneden end som syg, ialt ca. 850 kr. Eller en forskel på 55 pct. af understøttelsesniveau mellem den arbejdsløse og den syge.

Man må fjerne årsagerne til den skæve udvikling. Det kan gøres ved:

- a) at udarbejde en samlet reform af de 3 lovområder og herved tage udgangspunkt i trangsituationen og ikke i forskel i årsag til trangen. Dagpengeydelsen må altså blive den samme i de 3 situationer,
 - b) at indrette en automatisk virkende regulering af ydelserne i overensstemmelse med udviklingen i erhvervsindkomsterne, fjerne begrænsning i ydelse-rens varighed og indføre et system, der sætter ydelsens højde i nærmere relation til den tabte arbejdsfortjeneste.
- ad a) Der lovgives tildels ukoordineret på området. Det skyldes ikke blot, at administrationen er underlagt forskellige ministerier og direktorater. En reform bør sigte mod en sammensmeltning af de 3 love til et kompleks med de administrative forenklinger, som bliver følgen heraf.

Reformen tænkes gennemført i 3 trin: 1) Den samme administrative enhed får ansvaret for at fastsætte understøttelses størrelse på de 3 lovområder. Understøttelses højde den samme i alle tilfælde. 2) Sammensmeltning af syge- og ulykkesforsikringen til et sygesikringssystem. I henhold til revalideringsloven kan der gives støtte til genoptræning og til etablering i selvstændig virksomhed, hvorfor en selvstændig ulykkeslovgivning ikke har nogen selvstændig berettigelse på dette punkt. Ved en forhøjelse af ydelserne og indførelse af en mere gradueret invalidepension er forudsætningerne for sammensmeltning skabt. 3) Sammensmeltning af sygeforsikring og arbejdsløshedsforsikringen. Der skal sikkert en modningsproces til af nogen varighed, særligt fordi arbejdsløshedsforsikringen i dag ledes af arbejdernes valgte tillidsmænd. Emnet bør bringes på bane i forbindelse med arbejdet i den kommission, som nu nedsættes om arbejdsløshedsforsikringen.

ad b) Ydelserne kan automatisk reguleres ved i princippet at sætte dem i relation til den tabte arbejdsfortjeneste (princippet kendes fra sygeforsikringen bl. a.) og således, at den erstattes med 80 pct. Erstatningens størrelse maximeres dog til de af Statistisk Departement udregnede gennemsnit for alle mellem arbejdsmarkedets hovedorganisationer aftalte.

SF (ved Chr. Madsen) har foreslået arbejdsløshedsforsikringens dagpenge ydet med 4 gange gennemsnitstimelønnen for alle arbejdere. Kan næppe accepteres, da princippet vil give 100 pct. erstatning til nogle, mindre end halv erstatning til andre.

I et samfund med fuld beskæftigelse må vi gå ind for, at levestandarden blandt de erhvervsaktive skabes og fastlægges gennem lønfastsættelsen, og at staten gennem lovgivningen bidrager til at sikre hidtidige levestandarder til en rimelig grad, hvis arbejdsfortjenesten af en eller anden acceptabel årsag falder bort for en tid.

Endvidere bør de eksisterende begrænsninger i ydelsestidens varighed (syge- og arbejdsløshedsloven) falde bort. Synspunktet er en reminiscens fra det rene forsikringsprincip, der fik indpas i socialforsikringen fra dens start i forrige århundrede. Princippet har kun ført til, at forsørgelsen efter normalt et halvt års sygdom eller arbejdsløshed må overtages af andre offentlige kasser (socialvæsenet).

Systemet må afløses af et individuelt virkende system. En konkret vurdering må afgøre, om der foreligger et revalideringsstilfælde, der da overtages og underholdes i henhold til revalideringsloven, når forudsætningerne er opfyldt. I dag er der ofte „slip“ mellem sygedagpengenes ophør og det tidspunkt, hvor den sygdomsramte er restitueret nok til at påbegynde en revalidering. Eller om dagpengene bør afløses umiddelbart af varig forsørgelse i form af invalidepension o. s. v.

Indførelse af et omfattende sikringsystem gør det endelig aktuelt at overveje overgang til opkrævning af bidrag over skattebilletten i lighed med bidrag til alders- og invalidepension.

2) Revalidering og andre erhvervsqualificerede foranstaltninger.

Det er klart, at samfundsbestræbelserne med sigte på at gøre flest mulige — også truede — til selvhjulpne mennesker må stå i forgrunden i radikal socialpolitisk målsætning.

Vi har da også været varme fortalere for fremme af sådanne bestræbelser, bl. a. ved revalideringslovens behandling og vedtagelse i 1960. Vi er klar over, at der endnu er meget at ændre og forbedre, inden vi her i landet har fået et system, der virkelig ud i yderste led kan tjene sit formål: at være et stærkt og godt virkende serviceapparat for de tusinder, som hvert år slås ud af fysiske, psykiske eller sociale årsager, eller som har medfødte defekter som blindhed, vanførehed, åndssvaghed o. s. v.

Så improviseret og efter forhåndenværende søms princip vi har organiseret aktiviteterne, er der dog skabt noget, der kan bygges videre på. Men skal revalideringslovens (og andre love med samme sigte) intentioner fastholdes, må der snarest tages fat på at forberede en revision navnlig af revalideringsloven.

Tidens debatter viser, at dette er rigtigt. Sidst har et udvalg under lægeforeningen afgivet en betænkning, der bl. a. peger på lægernes og sygehusvæsenets interesser i denne sag ud fra den betragtning, at bl. a., for at revalideringssynspunktet kan komme til at præge lægeverdenen, må den såkaldte medicinske revalidering principielt være en sygehusopgave. Institutioner med dette formål burde derfor ikke etableres efter revalideringsloven.

I en lige udkommen betænkning om arbejdsanvisningen gør udvalget sig til talsmand for, at revalideringsadministrationen henlægges under arbejdsanvisningsorganerne, og socialministeriet, hvorunder loven sorterer, har anlagt det synspunkt ved lovens tilblivelse, at der var tale om en overvejende social opgave.

Eksemplerne er nok til at vise, at det må have stor politisk interesse foruden den strengt saglige snart at få taget fat på de administrative problemer, der knytter sig til tilrettelæggelsen af det faglige arbejde, hvor hensynet til den erhvervshæmmede må være det ene afgørende.

Vort parti må føle sig overbevist om, at en løsning af disse problemer igen vil give støtte til ekspansion i dette meget vigtige og hele befolkningen vedkommende arbejde.

Det er endelig af betydning at gøre klart, at arbejdsmarkedets dynamik vil

skabe stigende problemer for de ukvalificerede, problemer, der i nogle henseender ligner de erhvervshæmmedes.

DRV må interessere sig meget for de spørgsmål, der knytter sig hertil, og må pege på nødvendigheden af, at der i de kommende år gives en stærk øget støtte til omskoling af den arbejdsstyrke, som har behov derfor.

3) *Økonomisk sikring ved varigt tab af erhvervsevne.*

Alders- og invalidepensionslovgivningen har siden socialreformens tilblivelse været et sammenhængende kompleks. Der argumenteres i disse år stærkt for en adskillelse, så man får en selvstændig invalidepensionslov. Man kan fremføre gode argumenter herfor, herunder at de invaliderede har sådanne specielle problemer, som det kan være praktisk at anskue uden hensyntagen til anden side. Et afgørende synspunkt er, at invalidernes situation er en anden end alderspensionisternes, idet man for invalidegruppen må tage stilling til en erstatning for tab af erhvervsmuligheder i erhvervsalderen.

DRV er rede til at bidrage til en løsning af de særlige invalideproblemer og vil gå ind for en lovmæssig opdeling.

I forbindelse med skabelse af en særlig invalidelovgivning må man være rede til at bryde nye veje for at tilvejebringe en så normal tilværelse som muligt for de, der er så svært handicappede, at de ikke — heller ikke gennem revalideringsforanstaltninger — kan finde vej til en normal beskæftigelse, hvorved de kan ernære sig.

Vi vil her pege på de særlige beskyttede virksomheder, som i et mindre omfang er oprettet her i landet med støtte efter revalideringsloven. Man har gennem de støtteordninger, der hidtil har været praktiseret, sigtet mod gennem denne foranstaltning at tilbyde nogle invalidepensionister en beskæftigelse, hvorved et supplement til invalidepensionen kan erhverves.

I Holland er der oprettet adskillige af den slags virksomheder, og mange tusinde beskæftiges her til en løn, de kan leve af — og uden at oppebære invalidepension.

Vi mener, at vi må gå samme vej. Vi bør indrette et system, hvorefter den potentielle invalidepensionist først forsøges revalideret med principielt sigte mod at klare sig ved normalt arbejde. Kan denne målsætning ikke nås, må målet være et tilbud om beskæftigelse under beskyttede forhold og med særligt tilpasset arbejdsgang til en arbejds løn, hvorved man kan leve uden at skulle have pension — omkring overenskomstmæssig mindsteløn. Der må derfor gives støtte til særlige virksomheder oprettet til formålet, ligesom sådan beskæftigelse må kunne institueres for beskeden — eller ingen — anlægsudgifter i offentlige virksomheder som biblioteker, museer, arkiver etc.

En mere normal og tilfredsstillende tilværelse end pensionistens vil herved kunne opnås for mange ved arbejde med produktiv værdi for samfundet.

Den gruppe, der herefter bliver tilbage at underholde gennem invalidepension, er da den, der på grund af et handicap ikke kan tilpasses et normalt erhverv i det frie marked til en almindelig løn, og som det ej heller er muligt at anvise beskæftigelse på beskyttet arbejdsplads.

I konsekvens af erstatningssynspunktet mener vi, at den indførte tillægspensionsordning må føre til, at invalidepensionen også reguleres under hensyn hertil i form af et tillæg svarende til tidligere lønarbejders gennemsnitlige tillægspension.

Herudover må der ydes fuld dækning for invaliders evt. særudgifter til bistand og pleje.

Partiet vil endelig tage stærkt under overvejelse at finde frem til et system, der sikrer delvis pension til personer med noget nedsat erhvervsevne. Vi mener, et system af denne art vil hjælpe mange — ikke mindst blandt mindre, selvstændige landbrugere — til at bevare den hidtidige levevej med en mindre pension, der sætter dem i stand til at købe arbejdskraft eller leje maskiner til at udføre det hårde arbejde, som hyppigt har givet årsag til ryglidelser efter mange års kropsslid.

SKITSE TIL OVERVEJELSE:

Fuld pension ved erhvervsevne $\frac{1}{3}$ eller derunder.

$\frac{2}{3}$ pension ved erhvervsevne $\frac{1}{2}$ eller derunder.

$\frac{1}{3}$ pension ved erhvervsevne $\frac{2}{3}$ eller derunder.

En ordning efter disse retningslinjer skulle i givet fald afløse de gældende fradragregler.

Ved ændring af helbreds- og erhvervsevne kan en afgørelse tages op i både opad- og nedadgående retning.

III. Tryghed i alderdommen

- 1) Økonomisk tryghed gennem fuld folkepension til alle og tillægspension omfattende i princippet hele befolkningen.
- 2) Afhjælpning af bistands- og plejebehov.
 - a. Frigivelse af midler til byggeri af plejehjem.
 - b. Afhjælpning af plejehjemsbehovet ved indretning af særlige afdelinger for dagpleje i folkepensionistbyggeri. Endvidere særlig støtte til opførelse af kollektivhuse med tilsvarende udstyr.
 - c. Støtte til aktivitetsfremmende og underholdende foranstaltninger.

Bemærkninger:

Ønsket om fuld folkepension til alle er først og fremmest fremsat af Det radikale Venstre, og tillægspensionsordningen til lønmodtagerne tager partiet sit medansvar for. Men vi stiler — i overensstemmelse med vore grundsynspunkter — imod, at denne ordning udvides til meget snart at omfatte i princippet hele befolkningen.

Løsningen af de økonomiske problemer er i vore dage kun den ene side af sagen, når det gælder at sikre befolkningen bevidstheden om en betrygget alderdom.

Problemetets anden side består i, at flere og flere bliver i større eller mindre grad afhængige af bistand fra omgivelserne i det daglige. Og som følge deraf: flere og flere lever under trussel af en isoleret tilværelse.

At der er tale om en sag af dimensioner, fremgår bl. a. af, at der her i landet om 20 år vil være omkring 200.000 flere mennesker over 65 år, end der er i dag. I alt vil der til den tid være ca. 725.000 i de ældres rækker, svarende til ca. 14 pct. af befolkningen mod ca. 11 pct. i dag.

Det er uden videre klart, at denne enorme stigning bl. a. har til følge, at antallet af hæmmede vil stige — også når man betænker, at en af årsagerne til den stigende levealder netop er lægevidenskabens stadige udvikling, der har ført til, at flere overlever alvorlige sygdomme og svære ulykkestilfælde omend med blivende handicaps til følge.

I dobbelt forstand er det et problem, der også kommer de under 65-årige ved. Der er først dette, at vi alle må være interesseret i foranstaltninger til at imødegå den risiko, enhver løber for at miste førligheden mere eller mindre. Dernæst er der følelsen af medansvar for egne forældres skæbne, når alder og skrøbeligheder måtte nå dem.

At hver familie selv skulle tage sig af sine egne „aftægtsfolk“, er i vore dage urealistisk. Plejebehovets omfang umuliggør i mange tilfælde denne fremgangsmåde, og boligforholdene i nutidens bysamfund sætter snævre grænser for det antal tilfælde, hvor generationerne kan leve under samme tag uden så store ulemper for alle parter, at denne måde at indrette sig på reelt kun vil være til glæde for meget få. En lille enquete synes at antyde, at generationerne vel gerne vil være i kontakt med hinanden og også hygger sig derved, men de foretrækker måske at gøre det på frivillig og uafhængig basis. Den ældre generation, såvel som dens børn, synes endelig at have mindst lige så stort udbytte af samvær i det daglige med andre i samme generation som familiemedlemmer i anden generation.

Der må derfor gøres en kraftig samfundsindsats på bred front for en løsning af disse problemer.

Gennemføres det forelagte forslag om lov om forsorg for invalide- og folkepensionister, vil en hjemmehjælpsordning være obligatorisk for hele landet senest 1. april 1968. Der må lægges den største vægt på gennemførelse af forslaget på dette punkt, fordi de fleste selvfølgelig foretrækker at forblive i de vante omgivelser i eget hjem, hvis det er teknisk muligt.

En hjemmehjælpsordning klarer ikke problemerne omkring personer med større plejebehov. Her må videregående foranstaltninger til.

Ifølge lovforslaget påhviler det kommunerne at sikre det fornødne antal pladser til formålet. Denne forpligtelse påhviler også kommunerne efter hidtil gældende lov, så heri er intet nyt. Afgørende for, om det fornødne antal plejehjem oprettes, vil derfor være, at der fra centralt hold sikres frigivelse af midler til byggeri med dette formål.

Mellemløsningen er noget, vi bør interessere os mere for end noget andet i denne sag. Her tænkes specielt på arrangementer som plejepersonale og særlige afdelinger for dagpleje i folkepensionistbyggeri. Endvidere særlig støtte til opførelse af kollektivhuse med tilsvarende udstyr. Ved at fremme sådanne ordninger vil man i mange tilfælde opnå et lykkeligt kompromis mellem ønsket om forbliven i egne private stuer og et mere udstrakt plejebestand.

De omtalte ordninger modvirker i sig selv ensomhed, isolation. Særlige foranstaltninger må dog herudover fremmes. Aktivitetsfremmende og underholdende fællesarrangementer er man mange steder kommet langt med. Man må der i høj grad være opmærksom på, at radioen, telefonen, fjernsynet og andre moderne tekniske frembringelser er uvurderlige midler til at holde forbindelsen med omverdenen intakt.

Det gælder særligt de ældre og de svagelige i vort samfund.

IV. Reformbehov

DRV var de første, der påpegede et behov for en reform af den sociale lovgivning. Vi ønsker følgende fremgangsmåde: Nedsættelse af et „fåmandsudvalg“ af sagkyndige.

OPGAVE

a. Skabe koncentration og dermed rationelle regler for økonomisk sikring af borgere, der midlertidigt eller vedvarende er uden erhvervsindtægt.

b. Skabe en ramme, der sikrer det socialt betonedede behandlingsarbejdes trivsel. Det socialministerielle behandlingsarbejdes organisation undersøges i sammenhæng med behandlingsopgaver, som udføres af det almindelige sygehusvæsen og inden for arbejdsministeriets område.

VILKÅR

Udvalgets medlemmer frigøres under arbejdet fra eventuel anden tjeneste, og udvalget bør fremkomme med sit forslag inden for en periode af 2 år.

Bemærkninger

I 1933 samledes over 80 love af social karakter til et kompleks, socialreformen, der kom til at bestå af et forsikringsafsnit med 4 love (syge-, folke-, ulykkes- og arbejdsløshedsforsikringslovene) og et afsnit indeholdende forsorgsloven.

Senere er en række problemer taget op til løsning i særlove. Det gælder bl. a. lovgivning om mødre, enker, åndssvage, blinde og døve, om revalidering og flere.

Socialreformen som lovkompleks eksisterer derfor i realiteten ikke længere, ej heller den overskuelighed, koordination og administrative lettelse, som var reformens hensigt.

De love, reformen samordnede, havde primært sigte mod at afhjælpe trang gennem bestemmelser om økonomisk hjælp eller om direkte forsorg.

Det er i særlig grad lovgivning med behandlingssigte, som har sprængt socialreformens rammer.

Dette forhold antyder, at det vel er et argument for en ny reform at få genskabt koordination o. s. v., men at den væsentligste begrundelse måske nok så meget er, at der er behov for en ramme, der tager ligeligt udgangspunkt i, at 1) der skabes rimelige og rationelle regler for økonomisk hjælp til personer, der midlertidigt eller vedvarende er uden erhvervsindtægt og 2) i de i vor tid modnede tanker om støtte til behandling, der sigter mod højst mulige grad af selvhjulpethed.

Eksempler til belysning af behovet

I bilag 2 er nævnt behovet for en sammenlægning af 3 forsikringslove (syge-, ulykkes- og arbejdsløshedslovene).

Fra forsorgsområdet: Vanføre, blinde, døve og tunghøre har deres egen lovgivning og egne organer, hvorigennem bistand til erhvervsmæssig revalidering kan opnås. En tilsvarende ret har de samme grupper i henhold til revalideringsloven. Det samme gælder enlige kvinder. Her findes bestemmelser med revalideringssigte i forsorgsloven, mødrehjælpsloven, enkeloven og i revalideringsloven.

De mange forskellige tilskuds- og bidragskilder til familier og enlige med børn trænger ligeledes til forenkling. Der opereres med tilskud over skattebilletten, bidrag til enlige, huslejetilskud og børnetillæg.

En forenkling af de formelle regler vil i sig selv skabe baggrund for en

administrativ forenkling, selv om overadministration ikke i alle tilfælde er begrundet alene i de formelle reglers udformning.

I den direkte administration af den nye og vigtige revalideringslov indgår f. eks. 4 sæt lokale myndigheder: revalideringscentre, arbejdsanvisningskontorer, socialkontorer og sygekasser. Den centrale administration består endog af 5 led: arbejdsdirektoratet, invalideforsikringsretten, sygekassedirektoratet, arbejdsministeriet og socialministeriet. Flere af disse organer overlapper i betydelig grad hinanden.

I dag administreres en del af den lovgivning, der engang udgjorde socialreformen, uden for socialministeriet. Der tænkes på arbejdsløshedsloven, der for tiden henhører under arbejdsministeriet. Det er en uhensigtsmæssig ordning, ikke mindst hvis forslaget om harmonisering med syge- og ulykkesforsikringens regler om dagpenge m. v. skal nyde fremme.

Under arbejdsministeriet hører de offentlige arbejdsanvisningskontorer. Disse kontorer er i meget høj grad instrumenter i et socialt betonet arbejde. Bl. a. henhører arbejdskonsulenter med opgave at placere de erhvervshæmmede og langvarigt ledige med tilsvarende sociale problemer i arbejdsforhold. Når kontorerne i så høj grad er domineret af socialt betonede opgaver, skyldes det, at arbejdsformidlingen her i landet primært foregår gennem arbejdsløshedskassernes egne anvisningsafdelinger.

En stærk overlapning – navnlig i forhold til de nye revalideringscentre – har været følgen.

I dag findes der social, pædagogisk og anden ikke-lægelig behandling sted inden for sygehusvæsenet. Omvendt drives hospitalsvæsen inden for socialministeriets område (særforsorgen ortopædiske hospitaler m. fl.) eller finansieres af socialministeriet (statshospitalerne). Også inden for undervisningsministeriet drives hospitalsvæsen (Rigshospitalet).

I bilag 2 er omtalt de komplicerede problemer i forbindelse med revalideringslovens administration, problemer der hænger sammen med, at revalidering har medicinske, sociale og erhvervsmæssige aspekter.

I en foreløbig redegørelse af december 1963 til DRV's hovedbestyrelse omtales nogle af de her nævnte problemer, og der fremsættes en række foreløbige forslag til samordning.

DRV var det første parti, som – ligeledes i december 1963 – førte disse problemer frem i folketinget (Grethe Philips ordførertale i finanslovsdebatten).

V + K har nu foreslået en kommission nedsat til undersøgelse af behovet for en ny socialreform. DRV kan kun være tilfreds med, at andre er enige med os om, at der er behov for en reform.

Fra vor side må der i konsekvens af foranstående peges på, at der må tages de 2 udgangspunkter, som er omtalt tidligere, og at det bl. a. af den grund ikke er nok at betragte den del af det sociale, socialpædagogiske og socialmedicinske felt, som i dag henhører under socialministeriet. Dele af arbejdsministeriets område (arbejdsløshedslov, skolingsforanstaltninger for ukvalificerede og langvarige ledige, arbejdsanvisningen) må medinddrages i overvejelserne, ligeledes dele af undervisningsministeriet (Rigshospitalet) og indenrigsministeriet (sygehusvæsenet), for at man kan finde ud af den rette fordeling af opgaverne, navnlig der hvor identiske eller næsten identiske opgaver udføres under forskellig styrelse.

Vi bør dernæst fremføre tvivl om, hvorvidt en kommission er den mest hensigtsmæssige måde at gribe opgaven an på. Der må næres frygt for, at løsningen af nogle sociale problemer af påtrængende karakter vil blive udsat i et uforholdsmæssigt stort åremål. En kommission omfattende et større antal personer med mange gøremål og med en så vidtspændende opgave kan næppe afgive en betænkning, der kommer noget ud af de første 5–10 år.

Hertil kommer, at overordentlig mange interesser af modstridende karakter, såvel på politisk som på administrativt plan, vil blive repræsenteret i en kommission med opgaver som de omhandlede.

Dette taler for, at man i stedet for at nedsætte en kommission udpeger nogle få personer med bredt kendskab til det område, som skal under lup. De pågældende må skønnes at være strengt sagligt indstillet overfor opgaven.

De bør frigøres fuldstændig fra anden tjeneste for helt at koncentrere sig om en undersøgelse af hele området, på grundlag af hvilken de udarbejder et på sagligt grundlag hvilende forslag.

Der bør stiles mod at søge vedtaget et program for en reform, der gennemføres i etaper over en årrække.

Beretning fra landbrugsudvalget

Ganske naturligt har udvalgets arbejde i det forløbne år været koncentreret om de jordlovsforslag, som blev vedtaget i folketinget den 29. marts i år.

Der har været en særdeles god kontakt mellem udvalgets og folketingsgruppens medlemmer. Der har været folketingsmedlemmer til stede ved alle udvalgs-møder, og såvel Karl Skytte som ordføreren for disse love, Svend Haugård, har deltaget i alle møderne. Endvidere har et par af udvalgets medlemmer været inddraget i folketingsgruppens arbejde med disse love.

Nu er det et meget omfattende problemkompleks, der knytter sig, eller kan knyttes, til disse love. For så vidt man ser bort fra enkeltheder, som altid kan diskuteres, har der været god overensstemmelse mellem udvalgets opfattelse og gruppens stillingtagen, så god at der i det følgende ikke er grund til at skelne mellem synspunkterne.

De love, vi fik, er ikke tilfredsstillende, men i stedet for at hæfte sig ved det negative skal der i det følgende peges på de hovedområder, hvor der er sket forbedring i forhold til det, der var foreslået.

Det forhold, at kravet om hensyntagen til jordenes beliggenhed ved sammenlægning til sidst kom så stærkt ind i billedet, skyldes den radikale indsats. Man skulle synes, det var så ligetil — uden hensigtsmæssig beliggenhed, ingen rationel drift — men det var det ikke. Dertil kommer også beliggenhedskravets relation til højden af sammenlægningsgrænserne, sådan forstået at jo mere der tages hensyn til beliggenheden, jo mindre farlig er høje grænser.

Det var fra radikal side, der i folketingssamlingen 1965-66 blev gjort gælden-de, at man ikke burde vedtage jordlove uden samtidig at tage stilling til finansieringen af ned- og sammenlægning af ejendomme. Dette krav resulterede i, at den udlånslov, der nu er vedtaget, er en væsentlig forbedring i forhold til de tidligere vedtagne udlånslove. Gennem den nu vedtagne lov er man nået et væsentligt skridt i retning af at skabe ligelig konkurrence om den tillægsjord, der kommer i handelen. Også i dette forhold er der sammenhæng med sammenlægningsgrænserne. Man kan nok ved en hævnning eller sænkning af disse grænser skabe mere eller mindre fri konkurrence om tillægsjorden, men mulighederne for at gøre denne konkurrence ligelig ligger i finansieringen. Derfor er udlånsloven så vigtig, og det er at håbe, at de mange, der nu kan få lån, også skænker det en tanke, hvem de kan takke for, at muligheden eksisterer.

Nævnes skal det også, at vi radikale ikke har medansvar for, at den frie sammenlægningsgrænse blev sat ved 35 ha, hvilket dog er bedre end de 45 ha, der var foreslået, og som vi gik imod.

Grænsen på 35 ha er i øvrigt en grænse, som må siges alene at være fastsat ud fra politiske motiver. Den kan ikke argumenteres driftsøkonomisk.

Vi står sagligt stærkt på den 25 ha-grænse, som gruppen foreslog. Den er udtryk for en driftsøkonomisk vurdering ud fra det enfamiliebrug, som baserer sig på animalsk produktion specielt kvæghold, og udviklingen skal nok vise, at vore synspunkter her er rigtige.

Den arbejdsopgave, der nu ligger ligefor i udvalget, er drøftelse af de nu forelagte lovforslag vedrørende de såkaldte støtteforanstaltninger for landbruget. Det kan konstateres, at det hidtil har været begrænset, hvad der er sket af fornyelse på dette område, måske fordi der ikke var noget behov for fornyelse. I den givne situation kan det næppe undgås, at markedssituationen kommer til at øve stærk indflydelse på drøftelserne, men disse skal nu føres, og fra udvalgets side vil vi bestræbe os på at få det gjort med samme gode kontakt til folketingsgruppen, som tilfældet var under arbejdet med jordlovene.

S. J.

Beretning fra organisationsudvalget

Landsforbundets organisationsudvalg er sammensat på en måde, at der opnås den bedst mulige geografiske dækning. De enkelte udvalgsmedlemmer har derfor kunnet virke som kontaktpunkt mellem landsforbund og lokalorganisation. Rapporten om organisationssituationen i landets forskellige egne har derfor været et vigtigt punkt på udvalgets møder.

Udvalget har afholdt møder 4 gange i årets løb og har derudover holdt kontakt ad skriftlig vej.

Kort oversigt over de emner, udvalget har beskæftiget sig med:

1. Henvendelser til landsforbund og folketingsgruppe.

Udvalget har rettet en henvendelse til folketingsgruppen og opfordret denne til, forud for fremsættelsen af politiske initiativer, at udsende orientering til partiets tillidsmænd, således at de straks i deres område kan agitere for partiets standpunkter og ikke er henvist til at læse om dem i andre partiers presse. Gruppen har lovet at være agtpågivende over for dette i fremtiden.

Udvalget rettede i efteråret en henvendelse (før folketingsvalget) til forretningsudvalget i anledning af den dårlige økonomiske situation. Denne henvendelse fik fornyet aktualitet efter valgets øgede økonomiske byrder. Efter en drøftelse i forretningsudvalget blev der nedsat et 4-mands udvalg til at gennemarbejde partiets økonomiske muligheder.

2. Agitationskampagne — radikal måned — valgkamp.

Udvalgets tilrettelæggelse af en særlig agitationskampagne — den radikale måned i november — kunne naturligvis ikke gennemføres på grund af det pludselige folketingsvalg. Imidlertid kunne alle forberedelser af organisatorisk art straks spores direkte over i selve valgkampen, hvilket gav partiet et særdeles godt udgangspunkt for valgarbejdet. Den særlige valgavis blev således fremstillet i 420.000 eksemplarer og skattepjecen i 230.000 eksemplarer.

Meget tyder på, at vore organisationer er interesseret i at deltage i en radikal måned som en fast tilbagevendende begivenhed.

3. Agitationsmateriale.

Foruden det særlige valgmateriale har udvalget medvirket ved udsendelse af følgende materiale:

B-orienteringer: Indenrigspolitisk landsmøderesolution.
Udenrigspolitisk landsmøderesolution.
Skatteprogrammet.
Folketinget må i arbejdstøjet.

Hurtig orientering: Fire aktuelle emner.

Folder med indmeldelsesbrevkort.

Folketingsgruppens henvendelse om Tysklands-problemet.

Landsforbundets vedtægter.

Anmeldelsesblanket til FREMSYN.

Medlemskort.

Udvalget har endelig gennemgået landsforbundets samlede pjecesituation og er kommet til den slutning, at den efter de givne muligheder er rimelig i sin dækning af behovet.

4. Vor Arbejdsmark.

Efter et år med udsendelse af Vor Arbejdsmark — vort tillidsmandsblad — som duplikeret blad, er der nu lagt faste rammer for bladet. Det bliver dels nu trykt, der bringes i livligere opsætning, og det udkommer hyppigere. Udover rent organisatoriske meddelelser og instruktioner har hvert nummer desuden indeholdt kommunalpolitisk stof og en aktuel politisk artikel. Der har været bragt en omfattende talerliste i bladet. Bladet trykkes i 6000 eksemplarer og udsendes til alle tillidsmænd. Kredsen af modtagere er for tiden under revision.

5. Organisationsvejledning.

Arbejdet med udarbejdelsen af en egentlig organisationsvejledning (en håndbog) er påbegyndt, men af mangel på arbejdskraft endnu ikke afsluttet. Det vil blive afsluttet i det kommende arbejdsår.

6. Skoletalermappe.

Også denne vigtige opgave arbejdes der med, og dette arbejde må ligeledes afsluttes i det kommende år.

7. Nye foreningsvedtægter.

Udkast til standardvedtægter for en lokalforening og for en stor kommune-forening er udarbejdet og har været bragt i Vor Arbejdsmark.

8. Kursusvirksomhed.

Der har i april måned 1967 været afholdt to tillidsmandskonferencer med ialt 100 deltagere. Resultaterne af disse drøftelser vil nu blive bearbejdet i forretningsudvalg og organisationsudvalg.

9. Øvrige opgaver.

Udvalget har desuden drøftet foreningskontingentets størrelse, modernisering af Ugens Politik, de organisatoriske konsekvenser ved de nye kommunedannelser, forretningsorden for landsmøder og landslotteriets udformning. Der har været arbejdet med udkast til standardbreve til nye medlemmer og i forbindelse med opkrævning af kontingent.

T. M.

Beretning fra forbrugerudvalget

Udvalget har i årets løb holdt en række møder og især beskæftiget sig med de problemer, der fremgår af følgende:

Lukkelovens virkninger

Ved at fastlægge loven således, at det kun er tilladt at have åbent bestemte tider i døgnet, virker lukkeloven konkurrencebegrænsende. Det er ikke muligt for nogen handlende at yde den ekstra service, det ville være at holde åbent på et tidspunkt, hvor det nu er påbudt at holde lukket. Hermed er fjernet et konkurrencemoment, der ville være yderst fordelagtigt for forbrugeren.

Lukkeloven betyder i dag en favorisering af bykernen. Forretningerne her får en større del af omsætningen, end tilfældet ville være ved et frit forbrugervalg, fordi mange må købe ind i forbindelse med deres arbejde.

Hvis man tager den prognose, der er udarbejdet på Handelshøjskolen over detailhandelens udvikling, så er det svært at blive overbevist om, at den nuværende lukkelov betyder en beskyttelse af „den lille detailhandler“. Tværtimod mener udvalget, at den lille detailhandler med en fri lukkelov ville få langt flere muligheder for at gå ind i en konkurrence med kædeforretningerne og supermarkederne.

Ser man på spørgsmålet, om lukkeloven virker medarbejderbeskyttende, så forekommer dette ligeledes at være en overdrivelse. Det er i dag normalt tilladt at have åbent 55 timer om ugen (på bestemte tidspunkter), hertil kommer arbejde uden for åbningstiden. Lukkeloven sikrer dog mod forskudt arbejdstid. Det synes dog at være mere rimeligt at give folk valgfrihed på dette område. Selv om normal arbejdstid måske passer de fleste bedst, så er der ingen grund til at afskære andre fra at have en anden arbejdstid, der passer dem bedst. Principielt må beskyttelsen af medarbejdere dog ske gennem overenskomster og i en direkte lovgivning om arbejdsforhold.

Konklusion

Udvalgets konklusion er, at lukkeloven bør afskaffes. Følgende hovedgrunde ligger bag dette:

1. Vi kan ikke bevare en så statisk lukkelovgivning i fremtiden uden at vi får en detailhandel, der ikke mere svarer til forbrugernes behov. Etableringen af butikcentre, nye bymiljøer stiller helt andre krav til detailhandelen. Lukkeloven forhindrer en tilpasning til den nye situation.

2. Jo mere udviklingen går i retning af, at både mand og kone bliver udearbejdende (ind imellem tilskynder man — i ord — til det), jo stærkere vil genen ved lukkeloven føles.

3. Det er forkert at løse berettigede krav om beskyttelse af medarbejdere ved at indføre en konkurrencebegrænsning. Dette må løses ved direkte lovgivning.

4. Der er ingen af de fremførte argumenter mod en liberalisering af lukkeloven, der virker overbevisende nok til at man skal give afkald på den forbedring, en afskaffelse af lukkeloven vil være.

5. Udvalget finder, at man i stedet for den nuværende lukkelov, må arbejde for en åbningslov, således at det er op til den enkelte handlende at holde åbent så længe og på hvilket tidspunkt, det vil være praktisk for den handlendes kundekreds.

6. Endelig mener udvalget, at tidspunktet nu må være kommet, hvor man fra lovgivningens side også tager hensyn til forbrugernes interesser.

Konkurrencecloven

Forbrugerudvalget går ind for øget forbrugeroplysning i radio, presse og tv i samarbejde med Statens husholdningsråd, Forbrugerrådet og repræsentanter for erhvervene.

Det må gøres til en *pligt* at indføre varedeklaration for langvarige forbrugsgoder, og for kortvarige forbrugsgoder som kvalitetsbetegnelse. Både forbruger og fabrikant må lære at indse værdien af disse varedeklarationer, som i væsentlig grad udelukker den „smarte“ handlende fra markedet.

Lotterierne er man principielt imod, alligevel er man på indeværende tidspunkt ængstelig ved at foreslå dem standset, da man ikke kan overse de konsekvenser, det vil få. Trods alt er lotterierne at foretrække for de mere avancerede former for reklame, man kender fra andre lande. En liberalisering på dette område vil næppe føre til en frihed for forbrugeren, der ganske vist i dag er bundet af sine små sæbe- og benzinmærker, men som helt anderledes vil blive spundet ind i det net, de andre systemer fører med sig. Først den dag forbrugeren er så *forbrugsbevidst*, at lotterier o. lign. ikke interesserer, kan man give den fri. Derfor er forbrugeroplysningen nødvendig.

E. R.

Der opfordres til samarbejde mellem erhvervene og forbrugerorganisationerne om vareoplysning i tv, radio og presse. Principielt har erhvervene og forbrugerne fælles interesser, nemlig så billigt som muligt at gøre opmærksom på en vares egenskaber. Et frivilligt samarbejde om varedeklarationer bør suppleres med bemyndigelse til monopoltilsynet til ifølge lov om indseende med priser at kræve deklarerationer om egenskaber og indhold, hvor det skønnes at kunne virke som vejledning for forbrugerne.

Desværre må det konstateres, at lotterierne ofte viser sig at være en billigere måde at påkalde sig forbrugernes opmærksomhed om en vare på end gennem saglige oplysninger. Det er imidlertid betænkeligt at forbyde lotterier og lignende salgsfremmende foranstaltninger, der ikke har forbindelse med varens pris og kvalitet, men det må være i alles interesse at virke for, at den slags metoder mister sin slagkraft. Det kan bl. a. gøres ved gennem udsendelser i radio, tv og presse i samarbejde med erhvervene at give oplysninger om en vares egenskaber og pris og om vinderchancerne i lotterierne.

D. A.

Beretning fra det kulturpolitiske udvalg

Udvalget har haft vanskeligheder med at få gang i arbejdet, bl. a. fordi udvalget ikke blandt sine medlemmer havde nogen, der turde påtage sig formandsskabet og dermed ledelsen af udvalgets arbejde.

Inden for det kulturpolitiske område er der imidlertid mange vigtige opgaver, der trænger sig på og som bør tages op til behandling, og da K. Helveg Petersen sideløbende forberedte planer for en række kulturpolitiske aktiviteter, var det derfor naturligt, at udvalget opfordrede K. Helveg Petersen til at indtræde som medlem af udvalget samt bad ham påtage sig opgaven som formand for udvalget.

Det første spørgsmål, udvalget tog fat på, var uddannelsens problemer: Undervisningens længde, dens indhold, sammenhæng og planlægning.

Der blev tilrettelagt og gennemført en konference den 16. april. Ca. 100 indbudte, især fra undervisnings- og forskningsområdet, deltog i konferencen, der fik et særdeles vellykket forløb, der giver grundlag for et udbyttegivende videre arbejde, også i udvalget.

Udgangspunktet for konferencens arbejde såvel i en række nedsatte grupper som i plenum var synspunkter, som K. Helveg Petersen fremlagde i konferencens indledende foredrag.

Et uddrag af disse synspunkter gengives i det følgende:

Skal vi have en forlænget undervisningspligt?

Næste folketingsår vil i høj grad blive præget af uddannelsesproblemer. Her skal nævnes nogle af dem, der vil vise sig i forgrunden.

Der vil af undervisningsministeren til efteråret blive forelagt et principforslag om en udvidelse af undervisningspligten. En foreløbig debat har allerede fundet sted. Der er ingen tvivl om, at dette spørgsmål vil give anledning til mange meningsudvekslinger. Jeg håber, man undgår en forenkling af diskussionen.

Efter min opfattelse er 7 års undervisningspligt ikke noget urørligt — noget, der ikke kan diskuteres. Det havde været praktisk at fastsætte pligtens omfang til det forløb, det stræk af år, vi i dag kender. Med udgangspunkt i 7 års undervisningspligt er der i årenes løb udbygget et undervisningsmønster med en række uddannelser, der hver på sin måde bidrager til at føre de unge videre frem, fagligt og alment. Det er ikke et fuldkomment system, vi har, og det er klart, at hvis vi kunne tænke os det helt usædvanlige, at vi skulle til at bygge et system op fra bunden, skulle vi nok følge andre fremgangsmåder.

I debatten vil mange — som det allerede er sket — pege på, at der er lande, som har meget længere undervisningspligt og føje til, at Danmark i så henseende er et underudviklet land. Her tror jeg, man skal gøre sig klart, at løsninger, man har i en række lande, i høj grad er „på papiret“, og man forveksler det, man har med det, man ønsker at gennemføre. I øvrigt er det meget vanskeligt at sammenligne de forskellige landes uddannelsesmønstre. Den terminologi, de begreber der anvendes i uddannelsesdiskussionen, varierer m. h. t. indhold fra land til land, og derfor skal vi være lidt på vagt overfor hele dette spørgsmål.

Det ville efter min mening have været uheldigt for udviklingen, om man i den opbygningsperiode for 8.—10. klasserne, hvori vi stadig befinder os, havde skullet klare den udvidede undervisningspligts problemer sammen med alt det andet: De mange pædagogiske spørgsmål, de ydre vanskeligheder m. h. t. lokaler o. s. v., lærerne og kommunerne har været stillet over for. Den stærke vækst i elevtallet i 8. og 9. og nu sidst 10. klasserne er en understregning af, at vi på frivillighedens grundlag er nået meget langt.

Alt tyder på, at udviklingen vil fortsætte i samme omfang og gøre det muligt for de unge at blive længere i uddannelsessystemet. Der hører ingen spådoms-evne til at forudsige dette; sådan vil det gå, og en række faktorer er medvirkende hertil.

Hvor man i 1950'erne talte om skoletræthed hos 30—40 pct. af dem, der gik i 7. klasse, er det helt anderledes nu. Skoletrætheder er begreb, der er blevet undermineret og reduceret af den pædagogiske udvikling, der har fundet sted, ligesom den har bevirket, at man har kunnet fastholde de unge i fortsat skolegang. Dertil kommer den omstændighed, at man til erhvervslivet i almindelighed ikke er indstillet på at tage imod de helt unge, de 14-årige. Der ligger her tvangselementer, som for mange ikke adskiller sig meget fra en pligt, dikteret af samfundet. Man ved, at man nødvendigvis må have den fortsatte undervisning, for at kunne gøre dette eller hint, for at nå frem til denne eller hin placering i erhvervs- og samfundslivet. Der er i hvert fald ingen tvivl om, at mange unge i realiteten opfatter det som en tvang. Det er trængt stærkt ind i bevidstheden hos de unge, at det er nødvendigt for dem at fortsætte, og det er også klar for forældrene, at en 7-årig folkeskoleuddannelse ikke slår til i det samfund, vi i dag befinder os i.

Man kan altså sige, at den udvikling, der har fundet sted, giver et godt grundlag for optimisme, og hvis samfundet i tilstrækkeligt omfang kan skaffe varierede uddannelses tilbud, vil vi komme nær ved problemets løsning uden at skulle behøve at gribe til en forlængelse af pligten; men jeg understreger: Nær ved. Der vil være unge, som vi under alle omstændigheder vil få svært ved at få med på frivillighedens grundlag. Her tænker jeg på den kategori, som især skoleoverlæge H. Lebel i Århus har beskæftiget sig med i en interessant redegørelse i Ugeskrift for Læger. Han har gjort den opfattelse gældende, at det ikke er formålstjenligt at forlænge undervisningspligten for børn, der ikke ønsker at fortsætte deres skolegang, men betragter skolen som en plage, og den opfattelse må vi naturligvis dele; jeg deler den i hvert fald: Det vil ikke være formålstjenligt.

På den anden side er det jo ikke nogen løsning af disse børns problemer, at de forlader skolen, og det har ført mig til den opfattelse, at en forlængelse af undervisningspligten vil være rimelig, hvis en række nærmere betingelser opfyldes. Der må være en række valgmuligheder mellem flere uddannelser, efterskole og ungdomsskole indgår heri, også de faglige skoler må måske med.

Der er i de senere år tilvejebragt en bedre forbindelse mellem folkeskolen og de faglige skoler, end der har været tidligere, og der er truffet en del aftaler og overgangsvilkår fra folkeskolen til de faglige skoler. Vi bør i høj grad være opmærksom på samarbejdsproblemerne omkring disse skoleformer. Her kan det være rimeligt at understrege, at vi i de faglige skoler må lægge mere vægt på almene fag. Ligegyldigt hvor vi befinder os i uddannelserne, må det være en vigtig opgave at sørge for, at det snævert faglige ikke bliver det enerådende.

Men der vil stadig være nogle unge, der har bedst af at komme ud og prøve kræfterne. Man skal være varsom med at bruge dette argument, men uden indhold er det næppe. I hvert fald skal vi undersøge om kombinationen *praktisk arbejde og skolegang* kan etableres i højere udstrækning end tilfældet er, når det drejer sig om unge, hvis lyst til boglige sysler er stærkt begrænset.

Netop dette forhold understreger nødvendigheden af, at man på skolerne i højere grad end tilfældet er, gennem tilvejebringelsen af værkstedslokaler m. v., kan tilbyde de unge en række manuelle fag. Det kan man ikke i øjeblikket i tilstrækkeligt omfang. Mens vi er ved de ydre rammer, må det fastslås, at lokaleforholdene i almindelighed må forbedres. Der må gives større mulighed for valgfrihed. Det kræver flere lokaler. Det er endda muligt, at valgfriheden skal sætte ind på et tidligere trin. Overlæge Lebel peger på, at hvis man venter til 14 års alderen — altså 8. klassetrin — kan det være for sent. Derfor bør vi nok på de lavere undervisningstrin løse lidt på fagkravene og faggrænserne, d. v. s. vi skal se på bestemmelserne i folkeskoleloven om fagene for de 7 første skoleår.

Specialundervisningen må udbygges. Der er nået meget siden 1958, men meget står endnu tilbage, for alle, der døjer under et eller andet handicap, hvad enten

det drejer sig om ordblindhed, svagsynethed, hørevanskeligheder, ringe evner, psykiske vanskeligheder, miljøvanskeligheder eller andet, har fået den nødvendige hjælp.

Forlænget undervisningspligt hvilende på mange tilbud at vælge imellem, må suppleres af en stærk udbygning af rådgivningsvirksomheden af pædagogisk og psykologisk karakter. Naturligvis må lærernes rådgivning spille en fremtrædende rolle. Hvis man i det hele kan nå frem til en uddannelsessituation, der er tilpasset de enkeltes behov, og som følger den linje, der er indledt indenfor folkeskolen og ført igennem med dygtighed og iver af folkeskolens lærere, så vil der være et godt grundlag, på hvilket man kan diskutere en forlængelse af undervisningspligten. Hvor langt forlængelsen skal række, og hvornår den skal træde i kraft, er spørgsmål, der skal diskuteres. I mellemtiden må vi uophørligt arbejde på, at disse forudsætninger forstærkes. Det skal da nok vise sig, at vi på den måde kan reducere spørgsmålet om forlængelse af pligten til noget minimalt, der i praksis ikke spiller nogen større rolle.

Beretning fra boligudvalget

Boligudvalget kom ret sent i gang med sit arbejde og har indtil nu kun holdt to møder. På møderne har man bl. a. diskuteret boligforliget og dets virkninger, og der har været enighed om, at det radikale parti ikke gik tilstrækkelig forberedt ind i forhandlingerne, og at det var en af årsagerne til det ikke helt vellykkede resultat.

Det afgørende må imidlertid være fremtiden, og det er derfor vedtaget i udvalget, at man i løbet af sommeren og efteråret skal have et udkast til en art boligpolitisk program klart, som kan være et udgangspunkt for en radikal boligpolitik.

For at bøde på den manglende indsats, holdes første møde om dette program den 3. juni, og formanden forpligtede sig til inden landsmødet at have et programudkast klar til medlemmerne.

S. S.

Beretning fra funktionærudvalget

Udvalget har i beretningsperioden afholdt 8 møder, der i første del af perioden fortrinsvis har været koncentreret om tilrettelæggelsen af funktionærlandsstævnet, der afholdtes den 16. oktober på Christiansborg.

Folketingsmand Hilmar Baunsgaard indledte om skatteproblemer og fremlagde herunder partiets skatteoplæg til valget.

Om de kvindelige funktionærers ligeret eller mangel på samme, holdt red. Lise Nørgaard et foredrag, der på én gang var skarpt og humørfyldt.

Hun fik klart og sagligt fortalt om, hvor langt der er igen, før der er ligestilling imellem kvinde og mand, også på funktionærområdet.

Dir. Eggert Petersen fra Mentalhygiejnisk Institut talte om klimaet på arbejdspladserne.

Det var et foredrag, der gav stof til en udmærket debat bagefter.

Landsstævnet havde samlet mange deltagere, også ikke radikale funktionærer. Og alle blev og fulgte levende med, lige til stævnets afslutning.

Funktionærpjece

Der har i udvalget været enighed om, at det var nødvendigt at udarbejde en ny funktionærpjece, og resultatet foreligger nu i form af en pjece, der klart trækker de punkter frem, som det er vigtigt for partiet at arbejde med i fremtiden, på det funktionærpolitiske område.

Udvalget anbefaler pjece til brug i agitationsarbejdet ude i kredsene. Den vil være særdeles velegnet i det arbejde, der skal gores for at befæste den position. Det radikale Venstre fik blandt funktionærerne ved det sidste folketingsvalg.

Nedenstående punkter ønsker udvalget at få ændret i funktionærloven, eller loven udbygget med.

Løn under graviditetsorlov

En ændring af lovens § 7 har udvalget adskillige gange fremhævet som en nødvendighed, hvis der skal skabes lighed imellem kvindelige og mandlige funktionærer.

Den nuværende bestemmelse om, at arbejdsgiveren skal betale den kvindelige funktionær halv løn under fravær ved graviditet, hæmmer hendes mulighed for, på lige fod at opnå ansættelse og avancement.

Udvalget er her på linje med kvindeudvalget og socialudvalget. Og de tre udvalg bør mødes igen for at drøfte det forslag funktionærudvalget tidligere har udarbejdet. Og på grundlag heraf snarest kontakte folketingsgruppen.

Forslaget siger primært, at den udgift arbejdsgiveren har i dag, bør overtages af samfundet — alene af hensyn til de kvindelige funktionærer.

Opsigelsesvarslet

Lovens § 2 og 2 a, der indeholder regler om opsigelse og varsel af opsigelse, sikrer ikke i tilstrækkelig grad den ældre funktionær. Selve opsigelsesvarslet bør forlænges, så det i højere grad tager hensyn til funktionæren over 40 år.

Godtgørelse for opsigelse, der ikke er rimelig begrundet i funktionærens eller virksomhedens forhold, må forbedres meget væsentligt.

Punkter, som udvalget ønsker indføjet i funktionærloven

Udvalget har tidligere peget på den ændring, der sker i aflønningsformen indenfor en lang række funktionærgrupper. Og man mener derfor, det er meget nødvendigt, at de provisionslønnede sikres mod vilkårlige og ensidige ændringer i løn- og arbejdsvilkår.

Deltidsarbejde

Det har i adskillige år været fremhævet, at der bør åbnes mulighed for deltidsarbejde.

Funktionærudvalget har tidligere givet sin tilslutning til dette synspunkt. Men vi mener dog, at det nu er på tide, at der foretages en undersøgelse af behovet og interessen for deltidsarbejde — både hos erhvervslivet og arbejdstagerne.

En sådan undersøgelse bør foretages af arbejdsministeriet. Og når resultatet foreligger, vil udvalget evt. tage dette punkt op igen.

Sygelønsordning efter afskedigelse

Det er i dag sådan, at det for en funktionær, der afskediges på grund af langvarig sygdom, kan betyde økonomisk ruin, fordi funktionæren ikke kan sikre sig dagpenge under den nuværende sygekasseordning og heller ikke er omfattet af den almindelige sygelønsordning.

Funktionærudvalget vil gerne opfordre folketingsgruppen til at få ændret den nuværende sygekasseordning, så den også sikrer funktionæren.

Arbejdets vilkår

Det er vigtigt for udvalget at fremhæve, at der ved siden af de rent lovmæssige problemer, for funktionæren ligger en helt naturlig interesse i gode arbejdsvilkår, hvorunder også et godt klima på arbejdspladsen jo selvfølgelig er en afgørende faktor for den stabilitet i arbejdsrytmen, der er en forudsætning for opnåelse af den størst mulige produktion, som ikke alene arbejdsgiverne bør høste fordel af.

Dette kan kun opnås, hvis funktionærerne i fremtiden får udbygget og sikret de nødvendige tryghedsbestemmelser.

E. S.

Beretning fra tjenestemandsudvalget

Da der viste sig visse vanskeligheder ved at få arbejdet i gang i tjenestemandsudvalget, påtog jeg mig rent midlertidigt at fungere som formand. Især var det nødvendigt for udvalget at have en formand i samarbejdet med landsforbundets øvrige udvalg. I øjeblikket sidder kommissionen, der behandler tjenestemændenes forhold, og det vil være urealistisk at udforme en tjenestemandspolitik i detaljer, før resultatet af dette arbejde foreligger.

Kommissionens resultat vedrørende lønforhold, klassificeringer og ansættelsesvilkår, vil foreligge i løbet af efteråret.

Det er imidlertid allerede nu muligt at fremhæve følgende: Tjenestemandsansættelse er i dag på stærk retur som ansættelsesform for ansatte med meget lang uddannelse, idet disse foretrækker overenskomstansættelse.

Staten påtænker ikke at ophæve tjenestemandsansættelse, men der vil kunne ske indskrænkninger, hvis hele områder ikke ønsker tjenestemandsansættelse.

Det kan formodentlig forventes, at tjenestemandsansættelse vil blive smidiggjort, så en del af den stivhed, der i øjeblikket er karakteristisk for denne ansættelsesform, vil forsvinde.

For de tjenestemandsansatte må der træffes en endelig afgørelse angående forhold til folkepensionen, rimeligst ville det være, om tjenestemændene på en eller anden måde blev inddraget som alle andre: Både betale og nyde.

B. B.

Erhvervsudvalgets beretning

Erhvervsudvalget beklager det resultat, som de langvarige skattedrøftelser foreløbig er endt i. De forudsætninger for en tilslutning til merværdiafgiften, som det radikale landsmøde sidste år opstillede, er ikke blevet opfyldt. Provenuet af merværdiafgiften synes efter det foreliggende ikke at ville blive anvendt til den tilbunds gående reform af den direkte beskatning til staten, som var et af de væsentligste formål med skatteomlægningen. Den meget stærke progression, der synes at være de to flertalspartiers mål, vil medføre alvorlige økonomiske vanskeligheder for mange erhvervsvirksomheder og kan medvirke til yderligere at begrænse investeringerne i erhvervslivet, hvilket på baggrund af de sidste to års udvikling må give anledning til bekymring.

Det er erhvervsudvalgets håb, at det i det videre arbejde med kildeskattens endelige udformning vil lykkes folketingsgruppen at vinde tilslutning til Det radikale Venstres forslag om en så moderne opkrævningsform, at egentlige beregninger hos den enkelte arbejdsgiver kan undgås, og at de mange forskellige tilbageholdelser i lønnen (ATP, sygelønsskand m. v.), der i forvejen finder sted, kan indgå sammen med skattetilbageholdelsen i én samlet postering. Herved vil der ydes erhvervslivet betydelige administrative lettelser.

Loven om afskrivningsregler har, siden den med Det radikale Venstres tilslutning gennemførtes i 1957, virket som løftestang for erhvervslivet. En revision af loven bør derfor ikke anfægte de generelle afskrivningsregler, men kun rette de urimeligheder, som erfaringen i de forløbne år har vist. Loven bør give samme mulighed for både store og små virksomheder.

Det moderne industrisamfund stiller på en række områder krav om rationalisering og koncentration indenfor erhvervslivet.

Samtidig med, at erhvervsudvalget henstiller til folketingsgruppen at arbejde for en økonomisk politik, der ikke lægger hindringer i vejen for nødvendige strukturrationaliseringer, ønsker udvalget at understrege, at hvor en stærk økonomisk koncentration ikke ubetinget er et gode, bør koncentration ikke gennem lovgivning kunstigt fremmes. Der vil fremover også være et stort socialpolitisk og erhvervsøkonomisk gode forbundet med en talstærk mellemstand af selvstændige næringsdrivende.

Erhvervsudvalget tilslutter sig folketingsgruppens holdning til den markedspolitiske situation, der er opstået efter Englands ansøgning om nye forhandlinger med fællesmarkedet.

Udvalget ønsker at understrege sin opfattelse af, at isoleret dansk medlemskab er uden politisk interesse for Danmark og samtidig økonomisk utilfredsstillende.

Foruden England bør dansk medlemskab følge de andre nordiske landes tilslutning, og en tilfredsstillende jordlovgivning bør fortsat være et radikalt krav for tilslutning til indmeldelse i fællesmarkedet.

S. B.

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk